29.12.99

[illegible]

ریٚش مالُیٚن میٚون

بمِلا رینہ

فنکار کلچرل آرگنائزیشن کشمیر

''रे'श माल्युन म्योन''

(वाख)

बिमला रैणा

फनकार कल्चर्ल ऑरगनायज़ेशन कश्मीर

یمہ کتابہ ہٕندی ساری حقوق چھہ مُصنفہ پنٕنہ ناوٕ محفوظ۔

ناو۔ "رٕشی مالیٖن میٖشون"

مُصنفہ۔ بملا رینہ

چھاپن وٕری۔ 1998 سنہ ع

تیداد۔ اکھ ساس

موٗل۔ ہتھ روپیہ

سرورق۔ غلام رسول سنتوش

خوشنویس۔ پی۔ این۔ کول سائل

چھاپ خانہ۔ جے۔ کے آفسیٹ پرنٹرس۔ دِلی۔ 6

پبلشر۔ فنکار کلچرل آرگنائیزیشن کشمیر۔

کِتاب میلنُک پتاہ۔

1۔ دفتر فنکار کلچرل آرگنائیزیشن کشمیر
پی۔ بی نمبر 112۔ ہیڈ پوسٹ آفس سرینگر۔ 190001

2۔ بی/ 11۔ گاندھی نگر جموّں۔ 18004۔

3۔ کِتاب گھر۔ مولانا آزاد روڈ، سرینگر۔

4۔ کِتاب گھر۔ کنال روڈ، جموّں۔

5۔ بھگوان شری گوپی ناتھ جی ٹرسٹ اودے والا
بورڈی۔ جموّں۔

ये'मि किताबि हुँन्द्य साऽरी हों'कूक छि मुसनिफायि
हुँन्दि नॉवु मऽफूज

नाव	=	"रे'श माल्युन म्योन"
मुस्सनिफ़ा	=	बिमला रैणा
पब्लिशर	=	फनकार कलचर्ल ऑर्गनायज़ेशन कश्मीर
म्वल	=	हथ रुवपयि
छापनु सनु	=	1998 ई०
छाप खार्नुं	=	जे० के० आफसेट प्रिन्टर्स, नई दिल्ली
तेदाद	=	अख सास
सरवरक	=	जी० आर० "सन्तोश"
देवनागरी लिपि	=	पी० एन० कौल "सायिल"

किताब मेलनुक पताह :-

1. दफ़्तर फनकार कलचर्ल ऑरऽगनायज़ेशन कश्मीर पी० पी० नं० 1112, हेड़ पोस्ट आफ़िस श्री नगर, 190001
2. 11/बी/बी गांधी नगर, जम्मू, 180004,
3. किताब घर-मौलाना आज़ाद रोड़, श्रीनगर,
4. किताब घर- कनाल रोड़-जम्मू,
5. भगवान श्री गोपी नाथ जी आश्रम-उदय वाला-जम्मू।

اَرپَن

تِہنٛدین ژٔرِنہٕ کمٔلَن ہیٚنٛزِ شوٗزِ آہی تہٕ ژٕرٕ ژھایہ

مےٚ زٕلو دِژٕ تہٕ باش بخشُ !

نِرملا رینہ

अर्पण

तिहन्द्यन च़रणुं कमलन
यिहुंन्ज़ि श्वज़ि आऽहियि
तुं रुंचि़ यछ़ायि में' ज़्यव
दिच़ तुं बाश बखुश।

बिमला रैना

پیشِ نظر

دَمہٕ دَمہٕ کوٚرمَس دَمَن ہالے
پٔرزلیوٚم دیٖپہٕ تہٕ نیٚنیٚم ذاتھ
اَنٛدرِم پرٛکاش نیبر ژھوٚٹم
گٔٹہِ روٚٹُم تہٕ کرٛمَس سٔتھ
—— (لل دید)

سُہ چھُ اَنٛدرٕ نیبر کُلہِم یا آٹھی ساری سپٕدِتھ محیط۔ سُہ چھُنہٕ بِدوٗن کٔنہٕ چیٖز نِش۔ سُہ چھُ پرٛتھ چیٖزک اِظہار تہٕ پرٛتھ چیٖزچ اَصل ذاتھ (جوہر) تہٕ چھُنہٕ کِنٛہی دوٚگنیار۔ یَنہٕ یان پٔرزناوُن گوٚتُنٛد آسُن زانُن۔ تُنٛدِ آسنہٕ زان گٔیہِ پرٛمہٕ شوٗس سٕتی لے گژھنہٕ۔ ساری شاعر چھِ یہے حقیقتھ پنٕنہٕ اَنٛدرِمہٕ دُنیایہِ مُنٛز لٔبِتھ پنٕنِس آگرَس واتان۔

عام لفظ، عام واتنیار ہیٚکہٕ نہٕ تمی سٕنٛدِ لانہایت آسنٕچ باوتھ کٔرِتھ۔ یِم لفظ۔ یِم عام اَنٛداز کٔنہٕ ہٕشدی، چھِ اَتہٕ بے معنی تہٕ ژھوٚرٕ۔ اَتھی جایہِ چھے شاعرانہٕ باوتھ کارِیوان۔ لیوٚکھ عام لفظن تہِ جُہُر دِتھ یمَن لامحدوٗد، لانہایت، لامحیط ذاتَس (یُنہٕ آیہِ دوٚگنیار وَرتاونہٕ وَرآے) اِظہارٕچ رَنٛگ دِلکَش لایق بناوان چھِ۔

یہِ شاعری چھِ اَنٛدرِمہٕ تارِ وُزان۔ یہِ شاعری تہٕ چھِ خارجی دُنیہِ ہیٚکو چیٖزو سٕتی پنٕنہٕ شاعری ہیٚشاوان مگر یِہنٛد مقصود

पेशि नज़र

दमुॅ दमुॅ को'रमस दमन हाले
प्रज़ल्योम दूॅप तुॅ ननेयम ज़ाथ
अऽन्दर्‌युम प्रकाश न्यबर छो'टुम
गटि रो'टुम तुॅ कऽरमस थफ

(लल्ल द्यद)

सु छु अन्दर न्यबर, कुलहुम पाऽठ्य साऽर्यसुॅय प्यठ महीत। सु छुनुॅ बिदून कुनि चीज़ुॅ निश। सु छु प्रथ चीज़ुक इज़हार तुॅ प्रथ चीज़ुॅच असुॅल ज़ाथ (जवहर)। अति छुनुॅ किंही दो'ग्यन्यार। पनुन पान प्रज़नावुन गव तसुंद आसुन ज़ानुन। तसुॅन्दि आसुॅनुॅच ज़ान गऽयि परमुॅ शिवस सूॅत्य लय गछुन। साऽरी शाऽयिर छि यिहय हऽकीकथ पनुॅनि अऽन्दरिमि दुन्ययाहऽ मंजुॅ लऽबिथ पनुॅनिस आगरस वातान।

आम लफज़—आम वातुॅन्यार हे'किनु तऽम्य सुॅन्दि ला-निहायत आसनुॅच़ बावथ कऽरिथ, यिम लफज़, यिम आम अंदाज़ुॅ कथि हुॅन्द्य छि अति बे मानी, तुॅ छो'च़्य। अऽथ्य जायि छे, शाऽयिरानुॅ बावथ बकार यिवान। य्वसुॅ आम लफज़न नवि जहचुॅ दिथ यिमन ला महदूद , ला निहायत, ला महीत, ज़ाऽच़ (पनुॅनि आयि दो'गन्यार वर्तावनुॅ वराऽय) इज़हाऽरी रंग दिनस लायक बनावान छि।

यि शाऽयरी छे' अऽन्दरिमि तारि वुज़ान। यि शाऽयरी ति छे' खारिजी दुन्ययिहक्यव चीज़व सूॅत्य पनुॅन्य शाऽयिरी नेशनावान मगर यिहुंद मकसद

چھُ اَندرِمہٕ ذٕہنیچ باوتھ یمَن لفظَن منٛز، یِمَن لفظہٕ ترکیبَن تہٕ اَتھ خاص لفظہٕ زارِ یہٕ چھےٚ نمِلا رینہ لوٕ اَنداز پٕرزناوان تہٕ پننِس خاص اظہٲری اسلوبس واتان۔ تہٕ یتھٕ پأٹھۍ اکہِ خاص شاعرانہٕ تجربٕچ باوتھ کران۔ یہٕ شاعری چھےٚ نہٕ ہرگز تہٕ یِنہٕ سماجہٕ نِبر۔ یا۔ یِنہٕ عصری حقیقژ نِشہِ دور۔ بلکہِ چھےٚ یہٕ شاعری یِنہٕ سماجی تہٕ سیاسی زِندگی زیادٕ بہتر پأٹھۍ پیش ہیکان کٔرِتھ۔

فنکار آرگنائزیشن چھےٚ فخر زانان زِ سُہ چھےٚ بہلا رینہ ہِشہٕ روشن دِماغ کاشُر خوتلوٕنہٕ ہیشنہِ یہٕ واکھہٕ سوٚمبرن "رٲشی مالیون میثون" چھاپ کٔرِتھ منظرِ عامس پیٹھ اَنان۔

جی۔ آر حسرت گڈہ
جنرل سیکریٹری فنکار کلچرل
آرگنائزیشن

لال بازار سِری نگر،
12، نومبر 1998ء

छु अऽन्दरि्मि दुन्ययिहुॅच बावथ यिमन लफज़न, लफज़ुॅ तरकीबन तुॅ अथ खास लफज़ुॅ चा़रूॅयि छे' "बिमला रैणा" नवि अन्दाज़ुॅ प्रज़ुॅनावान तुॅ पनुॅनिस खास इज़हाऽरी असलूबस वातान, तुॅ यिथुॅ पाऽठ्य अकि खास शाऽयिरानुॅ तजरूबुॅच बावथ करान। यि शाऽयरी छे' नुॅ हर गिज़ ति पनुॅनि समाजि न्यबर या पनुॅनि असरी हऽकीकतुॅ निश दूर, बऽल्यकि छे' यि शाऽयिरी पनुॅनि समाऽजी तुॅ सियाऽसी ज़िंदगी ज़्यादुॅ बे'हतर पाऽठ्य पेश ह्यकान कऽरिथ।

फनकार कलचर्ल आरगनाईज़ेशनस छु फखुॅर ज़ि स्व करि यिछ़ि बाहोश काऽशिरि खोतून शायिरूॅ सुंद कलाम छाप तुॅ अनि मंज़रि आमस प्यठ।

लाल बाज़ार—सिरीनगर। जी॰ आर हसरत गड़ा

१२ नवम्बर १९९८ ई॰

जनरल सेक्रीट्री

फनकार कलचर्ल आरगनाईज़ेशन।

وُزِنۍ تہٕ وَرتاو

صُریہ مَنٛز وُہنِیپاسوٚ دُر ۴ مگر مَنٛز چھُ تی کُرِنک فوٗرماشِش
سَپُدمُت۔ توٚرے پَتھوٚم اِشارٕنے پیٹھ اِکتِفا کرٕن۔ خبر کاشہِ ہابِہ
مُبالغہ مگر میانہٕ خیالہٕ چھُ یہِ واقعہ زِ موٗجوٗد وُہی مہٕ صٔدی ہِندِس دوٚیمِس
نِصفس دَوران چھِ کاشرِ شاعرِ منٛز، زنانہٕ ژھایہٕ ہلس، اَکھ ترٛہ
زنانہٕ شاعرٕ تقسیمہٕ لوسہ پَنہٕ نِہ بیہترین لَحن مَنٛز پَتہٕ ماچہ زٕلوٗ ہِنٛدی
تحلیقی اِمکان دٔری یاف کران کران تہٕ لَل دیدِ پیٹھ ضمدمیرِس تامچہ
اَسرآری رلوائیرٕ ہُنٛد قائض پراوان پراوان حیالس کاآیاتس مُتلق پَنہٕ
ذاتی تاثرک تہٕ وُہ وہ بساوُک شادمان یاس دِلکش مَنٛز کامیاب سپَزمتۍ چھے۔
بِملاریہ، پچھ کھنٛڈ شرِوُہ تام اوسہٕ منٛزٕ شاعرن ہِنٛدیِس
کُنہٕ خلقس مَنٛزیہٕ ناوکنٕ گوٚمُت، تہٕ زٕ ژوٗر دوٗہ شرِوُہ اوسہٕ منٛزٕ
تِہنٛد اَکھ شار تہٕ زاہِہ لوٚرٕمُت یا لوٗرمُت۔ مگر وُونی ییٚلہِ منٛزٕ "ریٚشِ
مالیُن میثوٗن" ناو تِہنٛز شار سوٚمبرن پرُنک اَلغایہٕ موقہٕ میوٗل، منٛزٕ
باشِوُ بِملاچیہِ چھُنہٕ صرف پراَنی اَسرآری رلوائِتھ زِنٛدہٕ تھاوِتھ بلکہِ چھِو
تِتھو ہِنٛز فنکاری اَتھہٕ ڈالِتھ محض رسمی کتھن پھیرِ دِنہٕ بجایہٕ اَسرآری
تجربس مَنٛز پتہٕ ذاتی آوُرنی (INVOLVEMENT) ہِنٛد لِسانی
سوٚتھرِس پیٹھ تہٕ پھوکرُون باس دِتھمُت:

वुज़िन्य तुॅ वर्ताव

सुरयि मंज़ वे'प्या सो'दुर? मगर मे'छु तिय करनुक फ्वरमाॅश सपुदमुत। तवय प्योम इशारूॅनुॅय प्यठ इकतिफ़ा करून। खबर काऽंसि मा बासि मुबालग़ुॅ मगर म्यानि ख्यालुॅ छु यि वाकाह ज़ि मूज़ूदुॅ वुह्यमि सऽद्ययि हुॅन्दिस दो'यमिस न्यसफस दौरान छे' काऽशरि शाऽयरियि मंज़, ज़नतुॅ छायि हऽलिस, अख तिछ़ ज़नानुॅ शाऽयिर प्रे'थेमुॅच़, य्वसुॅ पनुॅन्यन बे'हतऽरीन लमुॅहन मंज़ पनुॅनि माजि ज़े'वि हुॅन्द्य तख़लीक़ी इमकान दऽर्ययाफ करां करान तुॅ लल्ल दे'दि प्यठुॅ समद मीरस तामचि असराऽर्य ऱ्यवायऽच़ हुंद फ़ाऽज़ प्रावान प्रावान हयातस काऽयनातस मुतलिक पनुॅनि ज़ाऽती तासरुक तुॅ व्वलसावुक शादमान बास दिनस मंज़ कामयाब सपुॅज़मुॅच़ छे'।

"बिमला रैणा," पछ खंड़ ब्रोंहताम ओसनुॅ मे' शाऽयिरन हुॅन्दिस कुनि हलकस मंज़ यि नाव कनन गो'मुत, तुॅ ज़ुॅ च़ोर द्वह ब्रोन्ह ओसनुॅ मे' तिहुंद अख शार ति ज़ांह बूज़मुत या पो'रमुत। मगर व्वन्य ये'लि मे' "रे'श माल्युन म्योन" नावुॅ तिहुॅन्ज़ शारूॅ सो'म्बरन परनुक अलगाऽबुॅ मोकुॅ म्यूल। मे'बास्योव बिमला जियि छे'नुॅ सिर्फ प्राऽन्य असराऽर्य ऱ्यवायथ ज़िन्दुॅ थाऽवमुॅच़, बऽल्यकि छुन तथ पनुन फनकाऽर्य अथुॅ डाऽलिथ महज़ रसमी कथन फ्युर दिनुॅ बजायि असराऽर्य तजरूबस मंज़ पनुॅनि ज़ाऽती आवरऽन्य (Involvement) हुंद लिसाऽनी सो'थरिस प्यठ ततुॅ फू करूॅवुन बास द्युतमुत:

کُنہِ شیٚچھ وُنہٕ گوم مَنٛز کنٛس
ہٕژ تھَچھ کرٕنم مَنٛز صحراو
کھٹہراو دوٚپنم گرٕ مَنٛز مَنٛس
اَدٕ میٚیٚژ وٕلنٛس سےٚ تہٕ سوٚنٛتھ آو

●

سےٚ سےٚ کرَان وُچھتھ ژوٚر گوم
پھوٚر گوم کرَان واویلاہ
ہیٚنٛز بُرتھ اَنٛدر موٚر گوم
اَنٛدرِ یُم دوٚر گوم دِتھ خلاہ

●

سوٚمبرنہٕ ہُنٛد حاوی موضوع چھُ پرانہٕ اَسرآری منٛزاژ تہٕ صوٚرتھ چھُس واکھ چالہٕ۔ وَن گوو تہٕ آسنہٕ تہٕ چھےٚ واریاہ شارِن منٛز ورتاونہٕ آمٕژ زبان تیٚژ کارگر زِ تازٕ بیانی چھےٚ تازٕ مضموٗنن وجود بخشان تہٕ زبان ترآشی ہُنٛد بہترٕ ہاوان۔ یہ چھےٚ کاتہٕ موموٗلی کتھ ہملا جیٚنہ کینٛہہ وٕنتی (Expressions) چھِ زبانی ہُنٛز ناگزیر موزوٗنیٚژ ہُنٛد باس دِنہٕ علاوٕ محاورٕ سازی یہٕ تہٕ مثالہٕ ترآشیہ ہُنٛد رٕت اَتھار رٹان۔

میٚیٚژ مُشتہٕ دِنہٕ، اَنٛدرٕ اَژتھ سوٚنٛدر کھٹہنی، گاگرِ منٛز آگرِ ژن، مُنٛہٕ نےٚ دانٛس توٚمل یتہٕ نو، بُڈتھ قاعدٕ پرُن، ڈمبی کرٕ ایہ ہُچھتو دَیہ مارےٚ مَشی، وٕتھی وانہٕ ہُتھ ییٚنُن موچھلہٕ تاو۔

कऽन्य शे'छ वऽनिथ गोम मंज़ कनस
हचि़ थफ कऽरनम मंज़ सऽहराव
ठऽहराव दो'पनम कर मंज़ मनस
अदुॅ मे'चि़ वनस मे'ति सोंथ आव
मे' मे' करान वुछिथ चो़'र गोम,
फो'र गोम करान वावेलाह,
ह्यनुर बऽरिथ अन्दर मो'र गोम
अऽन्द्र्युम दो'र गोम दिथ खुलाह

०

सो'म्बरनि हुॅन्द्य हाऽवी मोजू छि प्रानि असराऽर्य मिज़ाजुॅ तुॅ सूरथ छस वाखुॅ चालि। व्वं गव ति आऽसिथ ति छे' वारयाहन शारन मंज़ वर्तावनुॅ आमुॅच़ ज़बान तीच़ कारगर ज़ि ताजुॅ बयाऽनी छे' ताजुॅ मज़मूनन वो'जूद बखशान तुॅ ज़बान तराऽशी हुंद बितुर हावान। यि छे'नुॅ कांह मोमूली कथ। "बिमला जियिन्य" के'न्ह वनुॅत्य (Expressions) छि ज़बाऽन्य् हुॅन्ज़ि नागुज़ीर मोजूनियऽच़ हुन्द बास दिनुॅ अलावुॅ महावरूॅ साऽज़्ययि तुॅ मिसालुॅ तराऽशियि हुन्द रूत अनुॅहार रटान:

मे'चि़ मुशतुॅ दिनि, अन्दर अऽचि़थ स्वंदर खटुॅन्य, गागरि मंज़ आगुर रटुन, मुनुॅनय दान्यस तो'मुल बनि नो, बऽड़िथ काऽयिदुॅ परून, डऽव्य क्रायि युथनो दयि माय मशी, वुथ्य्र वानि बुथ पनुन मो छलुॅनाव।

مٔے چھُنہٕ بملاجی تہٕ اکیڈیمک تعلیمہٕ متعلق کانٛہہ اطلاع ۔ مٔے باسیوو تہنٛدِ اظہارُک استعأری رنٛگ چھُ تہنٛزِ ذأتی صلاحیژ ہُنٛد سیٚد شیوُد نمیب، تہٕ کأشرِ زبأنی سیتی تہنٛدِ خوٗنی رِشتُک توٚت تاثیر تہٕ کأشرین لفظن ہنٛز دُبرائے ترٛیٚنٛن والہٕ تہنٛدِ سنہٕ شعوٗرُک وُتہٕ وُن پیٚے ۔

"قے لاگتھ روزِ بن موٗمٹے / لالک موٗل لالُرزانے / شُنزِ وِپہٕ سۆتر یار وُوتھ پان / " یِتھی مصرٕ سام ہیتھ چھُ زانُن تگان زِ فنکار کِتھہٕ پأٹھی چھُ گال کھالس گمتین لفظن ترٛوٗہہ کُن أنِتھ ترٛتہٕ گوڈنچہ لٹہٕ تہنٛدِس مأری منٛزرس وأقف کرناوان ۔ مخصوص لسأنی وَرتاو چھُ اَکھ اہم وجہ زِ بملاجینِ واریاہ واریاہ شار چھِ ترٛتس روزِ وِنی باسان ۔

شبیہہ سازی ہنٛدی کنٛہہ نموٗنہٕ چھِ توجہ طلب :

پھٕلی وُچھان ٹیٕری محل ، أنٛدری سنان خالے کانٛہہ ۔/
لوٗگہٕ رۆوتے پان زانُن ، وَنہٕ رۆستے وانٛدرٕ زَن ۔/
ترٛاوِتو پتہٕ عقلہٕ برٕ وُتھی ، وُچھتو کتہٕ کِتھ لوٗگمُت نار ۔

کلامس منٛز چھِ حأوی کیٛژ ہُکرِتھ شبیہن ہنٛدی دۆہ شوٗرے نموٗنہٕ نظرِ گژھان ۔ مثلن یہٕ حأوی شبیہہ :

مَن پَنُن دوٚد زان ، لُو دِنِتھ دوٚن زان / ژیتھ منٛدُن چھُتھ روزِ دیاپیلا /
واوچ زز گرِس ہیوٚ روزِ پھران / گُلہٕ روزِ دِل أدِ ہتھُنی ہیٚہ جان / مایہ
داوِ کسِ آتش ناوچ ترٛوٗٹھ بناو ۔ / مَنہٕ کسِ توٗندرس لولہٕ شُشدراو /

मे' छुनुँ "बिमला जियिनि" एकडैमिक ताऽलीमि मुतलिक कांह इतला। मे'बास्यव तिहन्दि इज़हारूक इस्तिआऽरी रंग छु तिहन्ज़ि ज़ाऽयती सलाऽहियऽच़ हुंद से'दि स्यो'द नेब, तुॅ काऽशरि ज़बाऽन्य सूॅत्य तिहन्दि खूनी रिशतुक तो'त ताऽसीर तुॅ काऽशर्‌यन लफज़न हुॅन्ज़ दुबुॅराय चे़नन वालि तिहन्दि सनि शो'वूरूक वुज़ॅवुन पय:

"कुॅय" लाऽगिथ रोज़, बन मो मऽटुॅय/ लालुक म्वल "लालुर" ज़ाने/ "सऽन्ज़वरि" सऽच़ पाऽरोवुथ पान। यिथ्यन मिसरन साम ह्यथ छु ज़ानुन तगान ज़ि फनकार किथुॅ पाऽठ्य छु गालखातस गऽमत्यन लफ़ज़न ब्रो'न्ह कुन अऽनिथ ज़नतुॅ ग्वडनिचि लटि तिहुॅन्दिस माऽर्य मंज़रस वाऽकुॅफ करूॅनावान। मंखसूस लिसाऽनी वर्ताव छु अख अहम वजह ज़ि बिमला जियिन्य वारयाह वारयाह शार छि च़्यतस रोज़ुॅवुॅन्य् बासान।

मुशबीहिसाऽज़ी हुॅन्द्य के'न्ह नो'मूनुॅ छि तवजह तलब:

"पऽहऽल्य वुछान पऽरी मऽहल, अऽन्दुॅर्य सनान खालुॅय कांह/ यूगुॅ रो'स्तुय पान ज़ानुन, वनुॅ रो'स्तुय वांदुर ज़न/ त्राव तो पनुॅनि अकलि बर वऽथी, वुछतव कति कथ लो'गमुत नार।

कलामस मंज़ छि हाऽवी क्यो छ़ऽकरिथ शबीहन हुॅन्द्य द्रुशवय नो'मूनुॅ नज़रि गछ़ान। मसलन यि हाऽवी शबीहऽ:

मन पनुन द्रुद ज़ान, ब्वद पनुॅन्य दोन ज़ान/ च़्यथ मंदुन दिथ रोज़ ध्यान/ वावुॅच रज़ करूस ह्यू रोज़ फिरान/ कलि रोज़ वल अदुॅ थऽन्य् यियि जान/ (या) वावुॅकिस आऽटिस नावुॅच चो़'ट बनाव/ मनुॅकिस तो'न्दरस लोलुॅ सऽदराव/

ڈیانے اُنڈی اُنڈی لاگِتھ اَتھ بھاو۔/ پاکہِ لوٗپرٕان تھوٗد گرٕھی اَدٕ باوٕ/
تہٕ یہِ شبیہہ چھُکراوٕ

دوہ تارٕے ژھوہ مٔے موٗرٕم / ہَرٕ دٕ زوٗنٕم سوٗنتھ آم / یَرٕ تہٕ
پَنٕن وُمبرٕ ژوٗرٕم / ہمیشہٕ ہُنتھ کاو دٕژام /

بہٕ چھُس وان زِ یمہِ لا ریتہٕ ہیش آگاہ کاشرٕ خوتوٗن
کشیازِ وُنیشکتام لیبس پَردے روٗزمِژ، تہٕ یہِ وَسواس ہیکہٕ کانٕسہ
تہٕ حساس کاشرِس بے قرار کٔرِتھ زِ اَسی کاشرِ ماچھِ اکھ اَکی
سنزٕ وٕ نظروٕ نشہٕ دوٗر روٗزی روٗزی ہیٚنہٕ قومی زندگیہٕ ہنٛدٕ بٕن
آگرٕن ہیٚتھ بے خبری یا لا تعلقی ہنٛد ملیہٕ ترٕاوان؟

مُھتنہٕ ژھیپہٕ نیہٕ تُلِتھ کنہٕ وِزِ کال!

رحمان راہی

ویژارناگ کشمیر
تحریر ۱۳، نومبر ۱۹۹۸ء

द्यान्य अऽन्द्य अऽन्द्य लाऽगिथ अथ थाव/ पाकुँ पूरूँ अन थो'द गछ़िय अदुँ बावं/

तुँ यि मुशबीहुँ छ्ऽकराव:

द्रह तारय छ्वह मे'. मोरूम/ हरूद ज़ोनुम सोंथ आम/ पर तुँ पनुन वुम्बरि चो़रूम/ हम्सुँ बऽनिथ काव द्राम।

बुँ छुस रावान ज़ि "बिमला रैणा" हिश आगाह काऽशिर खोतून क्याज़ि वुन्युकताम पसि परंदय रूज़िथ तुँ यि वसवास हे'कि काऽन्सि ति हसास काऽशरिस बेकरार कऽरिथ ज़ि अऽस्य काऽशिर्य मा छि अख अऽक्य सुॅन्ज़व नज़रव निशि दूर रूज़्य रूज़्य पनुॅनि कौमी ज़िन्दुॅगियि हुँद्यन आगुॅरन प्यठ बे'खबरी या ला तोलुॅकी हुंद मलबुँ त्रावान?

युथनुँ छ़े'पि नियि तुलिथ कुनि विज़ि काल!

व्यच़ार नाग—कश्मीर

तहरीर १३– नवम्बर १९९८ ई.

रहमान राही

زٕتھ

یٚیلہِ شامِلی اَنہٕ گٹٕس مَنٛز یِہَے زوتہٕ وٕنی تہٕ تمبرٕ ہٕشی تٕراں چھیٚے تہٕ گاہ چھیٚے زٕھٹان باسان چھُ زٕن تہٕ چھُ کُتام مَشاآئی ہیتھ گاش ہاوَن وول وُتہٕ گاشراوان۔ یٚیلہِ نیٚتشیو دِین کُستام یہِ شوٚو وٕرٕکھتان چھُ زٕرُسہٕ تہٕ چھُ گاٹہٕ جارٕس داد ہیتھ آوٕلین آوی جارٕن تہٕ زاآوٕلین زاآوٕہی جارٕن سَنان تہٕ موٚلہٕ تلہٕ کٕسِ مقصدَس مانہٕ مطلب لیان۔ یَنہٕ وُجود یٚیلہِ کآلنہٕ باتہٕ لوان چھُ۔ یَنہٕ اَنٛدرٕیُم تٕر کاشہٕ یٚیلہِ کاہہٕ تمبرٕ زٕھٹان چھُ۔ تَس چھُ پآنی پانے یَنہٕ پان کَبنٕ تٕگان۔ اَما پوز اَتھ چھیٚے وُتہٕ ہاوِکہٕ بُشُر صوٚرٕ وٕرَتھ تہٕ بیٚیتہٕ تہٕ ہشٕر آگنیا یہِ عآنِ مُطآبِقہٕ پنٕنی سآری فرض پالنہٕ تہٕ عملی بیٚیشِرِہ پٕرِھ لَلہٕ کھوٚل کرُن۔ ہیتھی ہوی جذبات تہٕ تٕرِھے ہٕشِ کرٕنے تہٕ عمل کرٕن وول چھُ اصلیتَس تہٕ حقیقتَس تٕرٕ تٕکِہ جامہٕ وٕلِتھ بیٚیَن تام تہٕ یہِ رازٕ واتناوان تہٕ اَدے چھُ وُتہٕ لوان تٕرِ اَمِس مَنٛز چھیٚے کوٚہ سہٕ تام زٕتھ۔ — اَد ہیتھ اَنٛدکارٕکِس عالمَس مَنٛز لوٚیہٕ زٕتی مٕتے دٕرہٕ شٕٹھی گیہِ ہوٚے گیہِ مَشاآنی بیٚنہٕ ہَن پَملاریتھ زٕتھٕ ہوٚن تہٕ اَسہٕ پوشن!

——— پی این کول سائل

ज़ितिन्य

ये'लि शामुॅल्य अनिगऽटिस मंज़ यिहय ज़ोतुॅवुॅन्य त्यम्बुॅर हिश नचान छे' तुॅ गाह छे' छ़टान बासान छु ज़नतुॅ छु कुस ताम मशाऽल्य् ह्यथ गाश हावन वोल वतुॅ गाऽशरावान। ये'लि ने'शब्वह्यन कुसताम यि शो'वूर बखशान छुज़ि सुति छु अकुॅलमऽन्दी दाद ह्यथ आऽव्यल्यन आऽव्यजारन तुॅ ज़ाऽव्यल्यन ज़ाऽव्यजारन सनान तुॅ मूलुॅ तलुॅकिस मक़सदस मानि लबान। पनुन वो'जूद ये'लि काऽसि बाति यिवान छु। पनुन अऽन्दर्‌युम प्रकाश ये'लि कांह न्यबर छ़टान छु। तस छु पाऽन्य् पानय पनुन पान लबुन तगान। अमापो'ज़ अथ छे' वतुॅ हावुॅकि सुॅज़ं ज़ो'रूरथ तुॅ पतुॅ तऽह्नन्ज़ि आज्ञायि आऽनि मुताबिकुॅ पनुॅन्य साऽरी फर्ज़ वालुॅन्य् तुॅ अमली ये'छ़ि पछ़ि हिश अमल करन वोल छु असलियतस तुॅ हऽकीकतस पज़तिक्य जामुॅ वऽलिथ बे'यन ताम ति यि राज़ वातनावान तुॅ अदुॅ छु वनुॅनुॅ यिवान ज़ि अऽमिस मंज़ छे' क्वसुॅ ताम ज़ितिन्य्। अदुॅ यथ अंदुॅकारकिस आलमस मंज़ य्‌वसुॅ ज़ितिन्य् मे' द्रूॅन्ठ्य गऽयि स्वय गऽयि म्याऽन्य् बे'निहन बिमला रैणा-ज़िंदुरूज़िन तुॅ असि पूशिन!

पृथ्वी नाथ कौल "सायिल"

پنۂ کتھ

رازہہسا آمت میثون گرے
چھُم مئے ہر ذرے زبان ادم ادم

گوژن دوہم مان ژرے کرے
گایتری پادن میٹھی ژکر
کر شوژو جل جل لے گنٹرے
چھُم مئے ہر ذرے زبان ادم ادم

ڈاے ساس میٹھی دتی مئے کھینہ اَنڈرے
گوم یلہ برے وژحم تھقر تھقر
آیہ پانہ ساکھشیات گیس وسمرے
چھُم مئے ہر ذرے زبان ادم ادم

پژژحوم گوژس وہ تی کشیاہ بہ گرے
دوہم شژن گژتھ ستھ گوژ ہیے
سے چھے بب چون واتی سہ گرے
چھُم مئے ہر ذرے زبان ادم ادم

ژاران ستھ گوژس وری لگی مئے درے
گلان اَنڈری اَنڈری سبہ......
دوہم سامین گژتھ تس گرے

पर्नुन्य कथ

राजुँ हंसा आमुत म्योन गरय,
छुम मे' हर ज़रय ज़पान ओं ओं।
ग्वरन दो'पनम मान च्युँय करय,
गायत्रयि पादन मीठ्य च्युँ कर।
करि शो'रू जल जल बऽय गऽन्ज़रय।।
छुम मे' हर ज़रय ज़पान ओं ओं ।।०।।
डाय सास मीठ्य दित्य मे' क्षणुँ अन्दुँरय,
गोम यलुँ बरय वऽछुँम थरुँ थर।
आयि पार्नें साक्षात गऽयस व्यसमरय।।
छुम मे' हर ज़रय ज़पान ओं ओं ।।०।।
प्रुँछोम ग्वरस व्यन्य कयाह बुँ करय,
दो'पनम शरण गछ़ सत् ग्वरुँसुँय।
सुय छुय बब चोन वाती सु गरय।।
छुम मे' हर ज़रय ज़पान ओं ओं ।।०।।
प्रारान सत्ग्वरस वऽरी लऽग्य मे' दरय,
गलान अऽन्दरी अऽन्दरी बऽ।
दो'पनम साऽमियन गछ़ि तस गरय।।
छुम मे' हर ज़रय ज़पान ओं ओं ।।०।।
सत् ग्वरन दो'प अछ़ अऽन्दुँर्य अन्दरय,
रटुँने मनुँचे बावुँनायि सूँत्य।

چھُم مےٚ ہَر ذَرَے زَپان اوم اوم

سَتھ گوٚرَن دوٚپ اَژھ اَنٛدری اَنٛدرے
رَٹہٕ نے مَنہٕ چےٚ پاوُنا یہٕ سَتی
یِی پوٚرِ لَلہِ تےٚ تی ژٕہ تہٕ پَرَے

چھُم مےٚ ہَر ذَرَے زَپان اوم اوم

تَنہٕ مَنہٕ تَمہِ کُے دِیان ژٕرے دَرَے
گَلہِ کام ، کرُود ، لوٗب ، موہ ، اَنٛدکار
پھولہِ اَدٕ پمپوش لُیس نہٕ گَژھہِ پَرَے

چھُم مےٚ ہَر ذَرَے زَپان اوم اوم

سَتھ گوٚرٕ آرادَنا چانی کَرَے
لال ژٕیے یہٕ وَتھرے دوٚن پادَن
بِمَس آیہِ سَتھ گوٚر پانٕے گَرَے

چھُم مےٚ ہَر ذَرَے زَپان اوم اوم

●

यिय पो'र ललि तय ती चुँ ति परय।।

छुम मे' हर ज़रय ज़पान ओं ओं ।।०।।

तनुँ मनुँ तमिकुय द्यान चेँय दरय,
गलि काम क्रूद लूब मोह अन्दुँकार।
फ्वलि अर्दुँ पम्पोश युसनुँ गछ़िबरय।।

छुम मे' हर ज़रय ज़पान ओं ओं ।।०।।

सत् ग्वरुँ आरादना चाऽन्य् करय,
लाल चे'य वथरय बुँ दूवन पादन।
''बिमस'' आयि सतुग्वर पानय गरय।।

छुम मे' हर ज़रय ज़पान ओं ओं।।०।।

(1)

لولہٕ اَمَرہتھ چوٚ گَلہٕ گَلے
اَدٕ دِل پھوٚلے پمپوٚش زَن
دٕسیہٕ باوسوٗرِ ییٚلہٕ ہوٚ گَلے
اَدٕ نوٚ زِراشہٕ ڈٗلے مَن

(2)

شرَنِے گَرِھتو پَنہٕ نِس گورَس
بارِ تُلی سُے اَدٕ ببورہ
یسٔ لتشَ گاری لسیٔ ہوٚ تآری
اَدٕ کھُلہٕ لوٗسَس پانَے تورہ

वाख

1

लोलुॅ अमर्यथ चो गलि गले,
अदुॅ दिल फ्वले पम्पोश ज़न।
दुॅयि बाव सोरुय ये'लि हो गले,
अदुॅ नो ज़ांह ड़ले मन।।

✡

2

शरनुॅय गछ़तो पर्नुॅनिस ग्वरस,
बारि तुली सुय अदुॅ बोर।
युस तस गारी तऽस्य हो तारी,
अदुॅ खुलि लोलस पानय तोर।।

✡

(3)

لُولس مٔتے دُیتُم کُمے زورِ
مُشرِنہٕ آمو تورُے مے
وُچھُم سُہ وِہتھ پانے ژٕ پورُے
ژٕسِتھ آمو سوٗرُے مے

(4)

ژھانڈان آسہٕ سن کوہن تہٕ بالن
اٗندری اٗندری گومو سوٗر
وُچھُم سُہ بِہِتھ مَشر مییے لالن
چھاوِتہٕ آمُشر بہٕ بالن پوٗر

(5)

سوٗمبرنی دَنہٕ دٕیار چھی سمہاری
مو وال پالَس خاری ہا +
کرٕ بوہ چھہِ ہتِس اَنچ اَنباری
اَدِ تیلہِ نوسوری زاتھہ

3

लोलस मे' ह्युतुम कुनुय ज़ोरुॅय,
मुच़रनुॅ आमो तोरुॅय मे।
वुछुम सु विहिथ पानय च़्वपोर्‍ुॅय,
च़ऽसिथ आमो सोरुय मे।।

✡

4

छ़ांडान आऽसुॅसन क्वहन तुॅ बालन,
अऽन्दरी अऽन्दरी गोमो सूर।
वुछुम सु बिहिथ मंज़ में'य लालन,
छावुॅनुॅ आमुॅच़ बुॅ बालन पूर।।

✡

5

सोन्बरुॅन्य दनुॅ द्वार छिय संहाऽरी,
मो वाल पानस खाऽरी हा।
कर ब्वछि हऽतिस अनुॅच अंबाऽरी,
अदुॅ ते'लि नो सोरी ज़ांह।।

✡

(6)

اَکہ اَکی گئیہ ساعری نیرِتھ
والِس پھیرِتھ کاہۂ نو آو
موزان پانو ہیۂتہٕ چھُس ژھۄرِتھ
سوٗشتۍ سوٗرِتھ ہرٕ دُھاو

(7)

کھنتو پنٕنِس مَنہٕ کِس کھلِس
پھُٹرِتھ دُیہٕ دِتہٕ اَتھہٕ سوٗنبراو
ژٕہتہٕ ہیوٗل وُوس لوٗت روزِ پانس
کرٕ جاناتس واوِجبہٕ واو

(8)

اَنٛدری اَنٛدری ووٗن ڈلیوٗ پانس
کُن کرٕمنس ہیۂیہٕ ڈیانس
مُثیل کرٕ پانس سیتہٕ اَپانس
پانَے میلکھ شاہس آنس

6

अकि अकी गऽयि साऽरी नीरिथ,
वापस फीरिथ काँह नो आव।
मो ज़ान पानो ये'ति छुस ठुॅहरिथ,
सोंतय सो'रिथ हरुद थाव।।

✡

7

खनतो पनुॅनिस मनुॅकिस खलस,
फुटुॅरिथ दुयि दतुॅ अथुॅ सो'म्बराव
ध्यानुॅ ब्योल ववुस लो'त रोज़ पानस,
कर जानानस वावुॅजि वाव।।

✡

8

अऽंदरी अऽंदरी वो'न ग्यू पानस,
कुन कर मनस बे'यि ग्यानस।
म्युल कर प्राणस सूॅत्य अपानस,
पानय मेलख शाहऽ आनस।।

✡

(۹)

مو زان پانو پنُ تہ پرُ دے
تے فراح ستے تے اُصلے زان
ہیُو زان پانو گرم تہ سر دے
تاوتنُ واو اَدِ کرِنُو فا ن

(۱۰)

سوّری سوّری پانس گیَم میٹڑے
پانس میٔانِس پیٹّڑے یاو
ازلے شیٹّود کاتھہ سپرنَے کھٹڑے
دآری دآری دِوان تڑتھ کاتھہ واو

(۱۱)

پاٹروِنی سرپھِنَ کلِہ ژ منُے
وُہٹ کرِ کھ ستےُ مو دِکھ واو
ٹیٹدریٹّے رازَن لشہِ روز شیوّنے
اَدَے دَے دِیی پُتَن سو باو

9

मो ज़ान पानो पनुन तुँ परुदुय,
नय फराह तय नय असलुँय ज़ान।
ह्युव ज़ान पानो गर्म तुँ सर्दुयँ,
तावुँनुन वाव अर्दुँ करिनो फान।।

✡

10

सो'र्य सो'र्य पानस गऽयम मे'चुँय,
पानस म्याऽनिस पे'चे बाव।
अज़लय स्यो'द कांह सीर नय खऽच्युँय,
दाऽर्य दाऽर्य दिवान प्रथ कांह वाव।।

✡

11

पांचुँवुन्य सर्फन कलुँ चुँ मुनुँय,
वुठ करुख कुनुय मो दिख वाव।
ये'न्द्रे'य राजन निशि रोज़ ब्यो'नुय,
अदय दय दियी पनुन स्वबाव।।

✡

(12)

پانس سیتن کریم شُڑے
ٹُڑے کرم کوڈُم ناو
ہنر کی پاٰئی بکھ دیُت کئے
نے کنہ لیے تے نہ کنہ ناو

(13)

کھستو پانو پنہ نے ہیرے
لرلر پھیرنہ ژرے نیری کثیاہ
ژہتہ دلتو شادی چھے پنہ نے گرے
اڈلو کہ وو ژھب ژرے کرے کثیاہ

(14)

مو بر پانو لو تاہ چاوے
اتھ کا نشہ شمر اصل نو ڈراو
انڈر پھاٹو نبر شیتہ نہ تیرے
منتہ ہو ہرے ژہس مشر واو

12

पानस सूॅत्यून करेम सऽचुय,
तऽचुॅय कऽरुॅम कऽडुॅम नाव।
ह्यनुॅरुॅक्य पाऽनी बख ह्युत कुनुय,
नय कुनि बय तय नऽ कुनि नाव।।

✡

13

खासतो पानो पनुॅने हेरे,
लरि लरि फेरुॅनुॅ चे़ नेरी क्याह।
च़्यथ दितो शाऽद्य छय पनुॅने गरे़,
अदुॅ लूकुॅ व्वछुब चे़' करे क्याह।।

✡

14

मो बर पानो यूताह चावय,
अथ काऽंसि समरुॅ असुॅल नो द्राव।
अऽंदरी फाटुॅवुॅ न्यबर युथ नुॅ नेरे,
नतुॅ हो हरे चि़हिस मंज़ वाव।।

✡

(15)

سورتو پانو اوم گرِ گرے
أنڈری دَم دِس نبیرموتڑاو
زیرِ زیرِ گرڑٹہ پھیر مہینہ نیرے
اَڈِ فاقہ ہرے نہ پانڑآلی کاو

(16)

مول مآج، سنتان، تڑے بنڈ سآری
چھپے سنسآری سوڑے زال
لوب زان پنن پان بکہ ناوخآری
وال اَٹہ بآری پینتی ہلان

(17)

بلہ ڑار گرڑھن چھ بدلے کتھا
گاٹل اَے آسکھ پائے ڑزان
نتہ دوہس گنڈی گنڈی کھوان ہتھا
کڑکہ دِی دِی چھو ہرم اَسمان

15

स्वरतो पानो ओऽम गरि गरे,
अऽंदरी दम दिस न्यूबर मो त्राव।
ज़ेरि ज़ेरि ग्रट्टुं फेरि महीनुं न्रेरे,
अदुं फार्कुं हरे नुं पांचा़ऽल्य़् काव।।

16

मोल माऽज़, संतान, त्रिय, बंद साऽरी,
छुय संसाऽरी सोरुय जा़ल।
लो'ब ज़ान पनुन पान पर्कुंनाव खाऽरी,
वाल अट्टुंबाऽरी पनुंनी हान।।

17

मिलुंचा़र गछ़न छु बदलय कथा,
गार्टुलय आसख पानयं चुं ज़ा़न।
नर्तुं द्रवहस गऽड्डूय गऽड्डूय थवानहथा,
क्रकुं दिय दिय चो'हरुम असमान।।

(18)

وَنہٕ وَنہٕ وَننس کَن موتھاوِے
وَن تِی یِی ژٕنیے باسی جان
ژٕہتھ دِیُو پانو اَندرے مَنس
یِی سہ وَنی تِی یتہٕ جان

(19)

موکَر پانو ہیٚرِ تہٕ بوٚہِ نے
ژٕراوتو اَکی سے جایہ ژٕرِ سِتھان
موگَنڈھ پانو سوٚن تے وُوہ گنے
نیٚسرِتھ گرژھن اَکِہ دوٚہہٕ ژٕران

(20)

عالَم سوٗرے گَژھُن زانُن
مانُن ترٕ زَنگ پَنُن پان
ہمسَس سوٗہس گژھُن گَرُن
دارُن اَندری تسَندیان

18

वनुॅ वनुॅ वनुॅनस कन मो थावुॅय,
वन तीय यी चे 'य बासी जान।
छ़यथ ग्यू पानो अऽन्दरय मनस,
यिय सु वनी ती बनि जान।।

✡

19

मो कर पानो हे'रि तुॅ ब्वनुॅय,
प्राव तो अऽकिसुॅय जायि प्रस्थान।
मो छांड पानो सो'न तय व्वगुनुय,
नीरिथ गछ़न अकि दुवहऽ प्राण।।

✡

20

आलम सोरुय कुनुय ज़ानुन,
मानुन नऽर ज़ंग पनुन पान।
हमस सूहस कुनुय करुन,
दारुन अऽन्दरी तसुन्द ग्यान।।

✡

(21)

روزِ نہٕ کیٚشوٗ نژرے تےٚ کُنہِ پیٚنژرے
تےٚ روزِ تاپھ تےٚ تےٚ طوٗفان
آب گرٛتھِ عالمس دوہس تہٕ راتےٚ
روزِ سہٕ پاتےٚ اَکھ بھگوان

(22)

تارِناو موختےٚ واوِ چھٕن داوَن
ہوش تھاوِ ہُتھٕ اَتھہٕ رٹھینہٕ کانٛہہ پَن
چارُو تارِ پٔنٛنِس وُنِدِ سیتارَس
اَدِ وُسِتھ ہِی تَن کائنٛتِیاہ وَن

(23)

لول تو میلان مُلی کُنہِ واتےٚ
خٔرِ چھُہو دِنہٕ دِیارِ اَدِ لِیسی یار
وُزِ وِتہٕ وُنان سہٕ اَنٛدرے پانَس
یِیلہِ لگہٕ وو تدس اَنٛدرے نار

21

रोज़ि नुँ क्यूंचुँय नय कुनि पींचुँय,
नय रोज़ि ताफ तय नय तूफान।
आब गछ़ि आलुँमस द्रहस तुँ राऽचुँय,
रोज़ि सु पानय अख भगवान।।

✡

22

तारुँनाव म्वख़तय वावुँचन दावन,
होश थाव युथनुँ अथ छैनि कोहपन।
चारु तारुँ पनुँनिस व्वन्दु सेतारस,
अर्दुँ वऽसिथ यीतन काऽत्याह वन।।

✡

23

लोल नो मेलान मऽल्यू कुनि वानय,
खर्चहव दनुँ द्यार अँदु बिस्यूयार।
वुज़ुँवनुँ वुज़ान सु अऽन्दरय पानस,
ये'लि लगि व्वन्दस अऽन्दरय नार।।

✡

(24)

موکرٕ پانو اَزتہٕ یگاہ تے
تھاو مو دَپہٕ کیٚن بانٛن ٹھان
کالس کال چھُنہٕ چھُے سُے بیگھیے
آخر گرٛژھان سارِی سے فان

(25)

نَے کُنہٕ دَپہٕ تےٚ نَے دَپہٕ ودلےٚ
ودنی نَے کُنہٕ تےٚ نَے کُنہٕ وان
سو مَنےٚ دُشتمُت کانٛہہ چھُے دانے
تی روزِ سنٛز ژھیٚچھ بنِتھ کھان

(26)

پَرٕ کھےٚ پَرٕ پرٕنہٕ پاٹھی
عالم ادَے بَنہٕ انسان
نَتہٕ ٹرٛی تن چاری چاری کاٹھی
ہاٹھی زانِتھ سارِے سے فان

24

मो कर पानो अज़ तुं पग़ाह तय,
थाव मो दनुं क्यन बानन ठान।
कालस काल छुनुं छुय सु बे'गहुंय,
आऽखरस गछ़ान साऽर्य् सुंय-फान

25

नय कुनि दनुं तय नय दनुंवोलुंय,
वोन्य् नय कुनि तय नय कुनि वान।
स्व मनय द्युतमुत कॉह छुय दानय,
ती रोज़ि सन्यूच़्यथ बऽनिथ खान।।

26

परुंखाय पर परनुं पाऽठीय,
आऽलिम अदय बनि इन्सान।
नतुं पऽर्यतन चाऽर्य चाऽर्य काऽठी,
हाऽठी ज़ाऽनिथ साऽर्यसुंय फान।।

(27)

موخِتےَ آسِتھ موبِن فوطےَ
آسِتھ طوطےَ موبَن کاو
کوِتاہ کانٛژِھا شاہیَن تہِ زاگِن
لاگِتھ روزُن توتیِ گاو

(28)

ووُنْدےَ اَنْدری دیٖنُ ہا ووٚنےُ
گرُن کنٛےُ مَن تےَ پیٛران
دامےَ رُس پرٛیِمک چوٚنےُ
لُشرِن دیٖس پیٛنُ پان

(29)

کِن توِ پانوِ پیٛنہ نے وانےَ
زُدی وُدی روٚستےُ جانَ
وُچھ توِ سوُرےَ اَصِل جہانےَ
بیٛیِن نتہِ کتھ کھارِنی ہان

27

म्वख़तय आऽसिथ मो बन फोतय,
आऽसिथ तोतय मो बन काव।
कोताह कांछ़ाह शाहन ति ज़ाऽगिन,
ल़ाऽगिथ रोज़ुन तोतिय गाव।।

✡

28

ब्यन्दय अऽंदरी ह्युन हा वो'नुय,
करुन कुनुय मन तय प्राण।
दामय रस प्रे'यमुक चो'नुय,
पुशरुन दयस पनुन पान।।

✡

29

कुॅनतो पानो पनुॅने वानय,
रऽदी बऽदी रो'स्तुय जान।
वुछतो सो'रुय असुॅल जहानय,
बे'यन नतुॅ कथ खारुॅन्य् हान।।

✡

(30)

وَنہٕ واس زان تو پَننٕ پانَے
مَنہٕ تے پڑانے کرٕو وۄپہ واس
بٔرؠ بٔرؠ نَتہٕ چھُکھ کھوان بانَے
کھاران دیس اڈٕ کَتھ ہا شرٹھ

(31)

پَکہٕ کھے سیٚوٗد چھَے پَنہٕ نے وَتے
لوٗکہٕ کَتھے موٗژرے راو
ہتَن پھیران کَتھ چھُکھ پَتے
رآو مٕژ تمَن پننی گاو

(32)

تَے ہاوِے نہٕ کرٕ چاوِے
وۄنہٕ ڈَس موتھاوِے ٹھان
اَدٕ لَتَس باوے اَتہٕ لیُس چھاوَے
نَتہٕ کَتھ کو کروٗن موٗختہٕ چھکان

30

वनवास ज़ानतो पनुन पानय,
मनुँ तय प्राणय करु व्वपुँवास।
बऽर्य बऽर्य नतुँ छुख ख्यावान बानय,
खारान दयस अदुँ कथ हांछ़।।

✡

31

पकुँखय स्योʼद छय पनुँने वतय,
लूकुँ कथे मो चुँय राव।
हतन फेरान कथ छुख पतय,
राऽवमुँच़ तिमन पनुँन्य गाव।।

✡

32

नय हावुँय न बर चावुँय,
व्वन्दस मो थावुँय ठान।
अदुँ तस बावुँय अनि युस छावुँय,
नतुँ कथ क्वकर्यन म्वखतुँ छकान।।

✡

(33)

لَم تو پانو اُکی پیٚے رَزَے
دَرِ نو دوٚن ترٛن تھَپھ دِنہٕ پان
گُیت بِہِتو مَشرٕ پَتہٕ ڈَبے
گُنڑٕ رُن کتھو چھُے لوُکہٕ ہٕشدان

(34)

یِوان واو ہو چھُ ژوٚ پآری
ہوِی تَس گرٕتے یا وآران
لِوان کال ہِنتھ باپآری
یَد آسی تَن اَدٕ یاسہٕ جان

(35)

وٕتھی نا آری نے کاہٕ خآری
نےٚ فاقوٕ تجی بیمآری
اُٹہٕ باری وآلی پِنہٕ نی یآری
گٕتیہ سَتھ گورٕسَس ستی یآری

33

लम तो पानो अऽक्यसुॅय रज़ॆ,
दरि नो द्वन त्रन थफ दिर्नुॅ पान।
गुपिथ बे'हतो मंज़ पर्नुॅनि डबे,
गऽंज़रुन कथू छुय लूकुॅ हुंद वान।।

✡

34

यिवान वाव हो छु च़्वपाऽरी,
हिवी तस गरुॅ तय या वाऽरान।
निवान काल बऽनिथ बापाऽरी,
बद आऽस्य़तन अर्दुॅ या सु जान।।

✡

35

वऽथ्य ना आऽरी नय कांह खाऽरी,
नय फाकव तुजिय बेमाऽरी।
अटुॅबारि वाऽल्य पर्नुॅनी बाऽरी;
गऽयि सत्ग्वरस सूॅत्य याऽरी।।

✡

(36)

کھار مو پالش پانے ہٹے
کالس پانے کیاہ دِیُن نال
پالش پنِنس کرُن اَٹے
گورس کُشترُن پنہ نُے حال

(37)

کینشرُن تارِتہ آیہ شِرِ رامے
گیِہ کینُہہ کھُسِتھ سیِٹھ سَت دام
کینشرُن چھُے تے کینہ آرامے
کینُہہ لوپہ ختِے گیِہ آسِتھ خام

(38)

اَنِدرِی پالس دِتو وُوٚتے
چھُس یہ کُس تے کتہ لِعِ آس
اَبسُن دِیان تنہ کھوتہ توٗنے
سورُے پانے ییٖ باس

36

खार मो पानस पानय हठ्‌य,
कालस पानय क्याह ह्युन नाल।
पानस पर्नुनिस करुन अटय,
ग्वरस पुशरुन पर्नुनुय हाल।।

✡

37

केंच़न तारुँनि आयि श्री रामय,
गऽयि के'न्ह खऽसिथ प्यठ सतूदाम।
केंच़न छुय नय कुनि आरामय,
के'न्ह प्वखतय गऽयि आऽसिथ खाम।।

✡

38

अऽन्दरी पानस दितो वो'नुय,
छुस बुँ कुस तय कति बो आस।
अबसुन ध्यान तति खोतुँ तो'नुय,
सोरुय पानय यियी बास।।

✡

(39)

گُنُے اَچھُر اوٗمک چھُ پرُن
گَلان موٚہ، ایمان، اَنٛدکار
دارُن ڈیانۍ گُنُے اومکار
مٕشرِ پَنہٕ لیوان شُہستٕر دار

(40)

اُنٛدرَے مَن گَنٛڈُن کھوٚنٛٹِس
ہاوُس مہٕ نیٚیرٕ ثُم گاش
ڈیانہٕ گاسہٕ تراوُس والُس تھَروٚنٛٹ
وہ پدی پانۍ گیشانہٕ پرٕکاش

(41)

وَش کرُن اِنٛڈلا، پِنٛگلا پانَس
یَلہٕ گَرِژھ سُشمنا ڈِیانَس سِتۍ
داو ژٕلہٕ ہیوٚر کھَسہٕ تازادٕ پانَس
گَرِژھ مِلِتھ جاتانَس سِتۍ

39

कुनुय अछुर ओंमकुय छु परुन
गलान मो'ह, अज्ञान अन्धुॅकार।
दारून ध्यानय कुनुय ओंमकार,
मुॅच़रुॅन यिवान सहस्त्र दार।।

✡

40

अऽन्दुॅरय मन गन्डुन खूंटिस,
हावुस मुॅ ने'बर्‌युम गाश।
ध्यानुॅ गासुॅ त्रावुस वालुस द्रूंट्री,
व्यपदी पानय ज्ञानुॅ प्रकाश।।

✡

41

वश करुन इंड़ला पिंगला पानस,
यलुॅ गछ़ि सुषमना ध्यानय सूॅत्य।
वाव चलि ह्यो'र खसि तार अर्दुॅ पानस,
गछ़ि मीलिथ जानानस सूॅत्य।।

✡

(42)

اَنٕن اوم دِیانٔے، لَگہٕ دَم پانٔے
سۭیدٕ روز، ژھمہٕ نَتہٕ گرٕژھہٕ سمہار
کَلہٕ روز ڈٔلہٕ ہیژھنہٕ کاشہ بانٔے
گَرٕژھہٕ مامَتانٔے وُچھہٕ بہار

(43)

پانَس کرٕنے گوٕ گیشہٕ باشے
لَگ موٕ پانٔے والہٕ واشے
دَیہٕ ہیرٕ ژھایہٕ وُچھ ڈٔل موٕ آشے
سَمے پانٔے ہاکرٕ مَاشے

(44)

دِیانٔے ژھانڈُن نَہ زِ ہَٹھے
وَسان ترٕٹے گرٕژھہٕ سَمہار
یآری لاگ سَت گوٕرٕس پادَس رَٹے
لولہٕ دِیوٕ ژٔھٹے پھولہٕ گلزار

42

अनुन ओइम् ध्यानय, लगि दम पानय,
से'दि रोज़ खमुॅ नतुॅ गछ़ि संहार।
कलि रोज़ डलि युथर्नुॅ कांह बानय,
गछ़ुॅ मा मस्तानय वुछि बहार।।

✡

43

पानस करुॅने'य कवुॅ गिन्दुॅबाशे,
लग मो पानय वालुॅवाशे।
दयि यछ़ायि वुछ डल मो आशे,
समय पानय हा करि बाशे।।

✡

44

ध्यानय छ़ांडुन नज़ि हठय,
वसान त्रटय गछ़ि संहार।
याऽर्य .लाग सत्ग्वरस पाद तस रटय,
लोलुॅ ध्यू छ़टय फ्वलि गुलुॅज़ार।।

✡

(45)

کرِ کھےٚ کیٚتھہٕ کرٕ کاشہِ ہیٚنٛدِ ٹُرٛچھے
دوہ نتہٕ کھےٚیہ ٹُبزٕ کرِنےٚ کیشاہ
بتی وَن یی کاشہِ ہا وٕٹرٛے
نتہٕ مُشہِ دِنیٚے بُلی میٚشرِ کیشاہ

(46)

أنٛدری پالَس کیشاہ چھُ لَپتِنےٚ
رُوزِ نا رآنی نےٚ کُنہِ داے
باگرُن کیشاہ أدِ نوشَن تہٕ ہٕشنے
کھاد مو وِہ شِنےٚ پالَس جاے

(47)

مَنہٕ چےٚ تارے أنٛدری کَن دِلیوٗ
ساعُرٕی ترٛوٚپرِتھ دارِ تہٕ بَر
ووٚن دِلیوٗ بیٚنہٕ نے وٕنٛدچے تارے
أُبنِتھ سُہ پانےٚ سازَندَر

45

करखय के'न्ह कर काऽन्सि हुँन्दिपुछ़े,
द्रह नतुँ खयि बुज़ि करुँनुय क्याह।
ती वन यी काऽन्सि हा वे'च़े,
नतुँ मुशि दिने'य बऽल्य मे'च़े क्याह।।

✡

46

अऽन्दरी पानस क्याह छु पशुनुय,
रूज़ ना राऽन्य नय कुनि दाय।
बाऽगरुन क्याह अर्दुँ न्वशन तुँ हशिर्नुँय,
थाव मो व्वशर्नुँय पानस जाय।।

✡

47

मनुँचे तारे अऽन्दरी कन द्यू,
साऽरी त्रो'परिथ दारि तुँ बर।
वो'न द्यू पनुँने ब्यन्दुँचे तारे,
बऽनिथ सु पानय साज़न्दर।।

✡

(48)

دَرٛو ڈیان پَتٕنِس مَنٛزٕ آیَستالَس
رُوپ لَسَ ژٕرٛتٕرٕ لُوٗزٕ بھَگوالَس
گَنٛتَھ کَرٕ لٲگتھِ پوٗشُر پالَس
پوٗشِ لاگ باوِ کی شایہَ ہالَس

(49)

ہیٚنٛز سوٗثراٹےٚ ہَم کَرٕ اَپاٹےٚ
ظوٗن تھاوِ کاشہِ ٹھیٚقنہِ راوی پٕن
پیٚبھٹھ دوٗنٛدِ پوٗشِنَس کَرٕوٕ ڈھکاٹےٚ
وَشہِ بیٚیہِ پاٹےٚ پَتٕن مَن

(50)

ظوٗن تھوَ پَتٕنِس شاہٕ ئیٚنٛدرازَس
دوٗن دِس گَتَہِ پیٹھِ پھیران چھُے
پَتٕہٕ ئُے سَم گَرٛتھِ دَمَ لگہِ پاٹےٚ
کُن گَرٛتھِ روزِ نا اَڈِ سُئے بیٚیے

48

दरू ध्यान पर्नुंनिस मंज़ आयसतानस,
रूप तस चो'तुर बो'ज़ भगवानस।
गथ कर लाऽगिथ पोंपुर पानस,
पोश लाग बावुंक्यू शाहहानस।।

✡

49

हे'न्य सू प्राणय हम कर अपानय,
ज़्वन थाव कांह युथ नुं रावी पन।
प्यठ व्वन्दुं पोशस करु ठिकानय,
वशि यियि पानय पनुन मन।।

✡

50

ज़्वन थव पर्नुंनिस शाह यऽन्दराज़स,
वो'न दिस कति प्यठुं फेरान छुय।
पर्नुंनुंय सम गछ़ि दम लगि पानय,
कुन गछ़ि रोज़िना अदुं सुय बुंय।।

✡

(51)

نیٖندرایہِ آسنہٕ مَنٛزرے رٕوٗزِتھ
بوزُن لاگِتھ گرٛزھٕ ہا کاو
ناو روز سوٕ پرٛوُن باخبَر رٕوٗزِتھ
یکہٕ ناوِ اَدِ اَتھ پاتےٚ واو

(52)

گرٕتھ روز ووٚپہٕ وٕاس اَنٛدری بوٗگن
سوٚم ژٕرے زانُن عام تے خاص
سوٚن ، دَنہٕ ، سبکھ زان کَن تھوٚسوٚرمَن
پانےٚ بَنکھ دَیہِ سُنٛد داس

(53)

وُنہٕ چھےٚ والان ژٕہتہٕ چےٚ سےٚ گٹےٚ
ترٕٹےٚ چھےٚ باسان زان ووٚپہٕ کار
اَپُز زَمُن بور وال اَسےٚ ٹےٚ
دٕیانہٕ رَوٕ رَٹےٚ ژٕلہِ اَنٛدِ کار

51

ने'न्द्रायि आसनुँ मंजुयँ रूज़िथ,
बोजुन लाऽगिथ गछ़ि हा काव।
नाव रोज़ स्वरुँवनु बा ख़बर रूज़िथ,
पर्कुँनावि अर्दुँ अथ पानय वाव।।

✡

52

कऽरिथ रोज़ व्वपुँवास अऽन्दरी बूगन,
सो'म चुँय ज़ानुन आम तय खास।
स्वन, दर्नुँ, स्यख ज़ान कन थाव सोज़न,
पानय बनख दयि सुन्द दास।।

✡

53

वुनुँ छे' वालान च़्यतुँचे'य गटय,
त्रटय छे' बासान ज़न व्वपुँकार।
अज़पुँ ज़पुन बोर वाल अटय,
द्यानुँ रवुँ रटय च़लि अंदुँकार।।

✡

(54)

آس مو پانو کُنہِ پیٹھ بڑمہِ نے
دَم رٹھ اَنْدری کرمہِ اِظہار
دیاتے رٹُن مَنہِ مَنزٕ کھٹُن
وآران جہانَس تہٕ یَنہِ گلزار

(55)

سَنسار بڑم چھُے سآرے مایا
دیٖہہ رَنگ اَتھ سیتی مَن مولاگ
یَنہِ نی اَپُن زانُن کایا
اَتھی مَنزٕ دلیس ہیتھ روز زاگ

(56)

کتھو چھکھ وَلان خاصہِ اَتلاسے
چھُکھ کتھ ژھانڈان رُت منزدار
شَہہ سو تہٕ سآری ہے گژھ ڈُیہ ڈاسے
خاکُک تہٕ نارُک بنہِ آہار

54

आसमो पानो कुनि प्यठ ब्रमनुॅय,
दम रठ अऽन्दरी कर मुॅ इज़हार।
ग्यानय रटुन मनि मंज़ खटुन,
वाऽरान जहातस ति बनि गुलज़ार।।

✡

55

संसार ब्रम छुय साऽरुॅय माया,
दे'ह रंग अथ सूॅत्य मन मो लाग।
पनुॅनी अपुज़ ज़ानुन काया,
अऽथ्य मन्ज़ दयस ह्यथ रोज़ ज़ाग।।

✡

56

कथू छुख वलान खॉसु अऽतलासय,
छुख कथ छांड़ान रुत मजुॅदार।
शाह स्वति साऽर्यसुॅय गछ़ि डुबुॅडासय,
खाकुक तुॅ नारुक बनि आहार।।

✡

(57)

بۆزِتھ زۆرتےَ وُچھتھ اوٚن لاگ
کَتھ کرَ زُ سَج موٚدُر زَن قَنٛد
غمَ تہٕ غوصہٕ تراو، مَن ژِشانٛت تھاو
اَلنہٕ وَلنہٕ پێن بانٛدَو تہٕ ہَبنٛد

(58)

بَرَ مو فِکرٕ نَہ ہێٚ غمَے
تھاو مو وونٛدَس کانٛہہ تہٕ گژاے
لُشرَ دلَس رَٹہٕ ہیٚمے
اَدَے لَسکھ یَپناۍ نہٕ آے

(59)

قێٚ لاگِتھ روز یَن مو مُٹھے
شێشترٕ مو یَن، تُھنہِ روز ہُٹھے
قێٚ سوُرے حاضِر بھتووُے
مُچھے اَنٛدری سوُرے کھوٚٹُے
ہَچھے ساری سے پان وَکھرووُے
شێشترِ زَنگآری پاناہ ژوٚٹُے

57

बूज़िथ ज़ो'र तय वुछिथ ओ'न लाग,
कथ कर रऽसिज मों'दुर ज़न कंद।
ग़म तुँ गोसुँ त्राव, मन चुँ शांत थाव,
अलनुँ वलनुँ यिन बांदव तुँ बंद।।

✡

58

बर मो फिकिरुँय न हे' ग़मय,
थाव मो व्वन्दस कांह ति ग्राय।
पुशर दयस रटि हमय,
अदय लसखा पनुँने आय।।

✡

59

कुँयि लाऽगिथ रोज़ मो बन मऽट्टुँय,
शे'शतुँर मो बन, बऽनिथ रोज़ हऽट्टुँय।
कुँये सोरुय हाऽजि़र थोवुय,
मचे अऽन्दरी सोरुय खो'टुय।
हचे साऽर्यसुँय पान वथरोवुय,
शे'शतुँर ज़न्गाऽर्य पानाह चो़'टुय।।

✡

(60)

کُنی دَ یہِ سِنز وَ ہِتھے رَ ٹھُن
ہتن کرِ زین موتزاو زال
ژھینِّیہِ ننیہِ تَلیتھ کَمہِ وزِ کالے
زانُ موکنّہٕ ینّیتہِ یَینُے مال

(61)

نئے تِرِ روشی نئے تِرِ توشی
یالِس ڈالنِہ ہوشی کیشاہ
نئے تِرِ وَدِ ے نہ گرتھ خوشی
کآلنسہِ کھاژن بوشی کیشاہ

(62)

وَد مو یانو کتھو چھے راوژن
قدرِ روُدِس چھے اُشِس چھ کیشاہ
نیّبری ژٹھ اندری تشراوُن
ننتہِ ٹلی چھاوُن کنہِ تے کیشاہ

60

कुनी दयि सुॅन्ज़ वथुॅय रटुन,
हतन क्रेयन मो त्राव ज़ाल।
छे़'पि नियि तुलिथ कमि विज़ि कालय,
ज़ान मो के'न्ह ये'ति पर्नुॅनुय माल।।

✡

61

नय चुॅ रोशी नय चुॅ तोशी,
पानस डालुॅन्यू होशी क्याह।
नय चुॅ वदुॅय न गछ़ खवशी,
काऽन्सि खारुन बोशी क्याह।।

✡

62

वद मो पानो कथू छुय रावरुन,
कदुॅर रूदस छुय अऽशिस छु क्याह।
नेबुॅर्य रऽटिथ अऽन्दरी त्रावुन,
नतुॅ बऽल्य छावुन कनिर्नुॅय क्याह।।

✡

(63)

اوٚش لٔس کھارِ اٚنٛدری آیَستالَس
حبس تھاوِ نیٚبر ترٛاوِ نہٕ پھیٚشیوٚرٕے کاتھہٕ
گوٚڈ دِیہ اٚنٛدری شِوِ رُوٚپہ پالَس
بوٚسہٕ ژھانٹہٕ ترِ چھیٚٹہٕ توٚ زانٛہہٕ

(64)

ییٚژراہ کآلشہٕ ہیٚنز تھاوِ موٚ مالے
وٚلہٕ نی کَتھ چھی یِم ژٕہیے زال
ژصپہٕ نیہٕ تُلتھ کُتہٕ وزِ کالے
زان موٚ کیٚٹھہٕ ییٚتہٕ یَپہٕ نُے مال

(65)

چھی تَے زِندے نَہ چھہٕ مُری تھَے
ہیکان وَن توٚ کُری تھَے کیاہ
مُنٛتشٹھے کرُیتھ گژھو شُلہٕ گرِ ژُہی تھَے
اَدٕ نو ہیمو ہُری تھَے زانٛہہ

63

ओ'श युस खारि अऽन्दरी आयस्तानस,
ह्यस थावि ने'बऽर्य त्राविनुँ फ्यो'र कांह।
गो'ड दियि अऽन्दरी शिव रूपुँ पानस,
बवसरुँ छ़ांटि तरि फटि नो ज़ांह।।

✡

64

यीच़ाह काऽंसि हुँन्ज़ थाव मो मालय,
व्लुँनिय कथ छिय यिम चे़'य ज़ाल।
छ़िपि नियि तुलिथ कुनि विज़ि कालय,
ज़ान मो के'न्ह ये'ति पर्नुँनुय माल।।

✡

65

छिय नय ज़िन्दंय न छि मऽर्यथुँय,
ह्यकान वनतो कऽर्यथुँय क्याह।
त्युथ कर युथ गछ़व सुलि गरि तऽर्यथुँय,
अदुँ नो प्यमव हऽर्यथुँय ज़ांह।।

✡

(66)

ڈٔنبِ کڑایہٕ ہیُتھ نوَ دیہٕ ناوِ ہَشی
پھَٹش ییہِ سآری ہے گرٕتھ ڈُبہٕ ڈاس
مَن وَش تھآوِتھ روزُن غَشی
أنڈری ووٕلرُ کَرُن گشراس

(67)

کَن وُچھہٕ ناوُکھ ، أچھ لوزِناوُکھ
سازِ سیتارِ کتہٕ پھیٹھےٚ آوِ
کأشہِ ما باوِے مَن وُزِناوِے
اَدَے پانَس ییِی چھاوِ

(68)

ژٔنڈِ نَن مُشکہِ عَنبَر پھیٚہلووُے
خرَبُزی رَنگ وُچھتھ روٚلے رنگ
گاڈِ ۂنڈی شیٚہلتی ناگہِ پھاٹہِ نووُے
کونگن تھووُے ہیٚنڈس ستی سَنگ

66

ड᳚ब्य् क्रायि युथ नो दयि नाव मशी,
फश यियि सा᳚र्यसुँय गछ़ि डुबुँडास,
मन वश था᳚विथ रोजुन गशी,
अ᳚न्दरी व्वलुर करुन ग्रास।।

✡

67

कन वुछिनावुख अ᳚छ बोजुँ-नावुख,
साजुँ सेतारुँ कति प्यठय आव।
का᳚ंसि मा बावय मन वुजुँनावय,
अदय पानस यियी छाव

✡

68

च़ंदुँनन मुशकि अंबर फा᳚हलोवुय,
खरबुज़्य रंग वुछिथ रो'टुय रंग।
गाडि हुँन्द्य शे'हलुँन्य नाग फाटुँनोवुय,
क्वंगन थोवुय ब्यंदस सूँत्य संग।।

✡

(69)

اُندرٕ ژُن پان دیہ روٗپ زانُن
ڈیاتے مانُن پنُن زَن مآتز
لولہٕ شٕژ یِیہ لوٗتہٕ پیٹھ ہشیوٗر کُن کھارُن
یِمی کرٕ آخری پٔہر ہرَ رآژ

(70)

کرٕنی دٕلیس ژھُکھ تٕرٕژھان زآری
پرٕسٕنٕز خآری تَپنی ابوز
ژھُکھے ژھانڈان لسٕنز یآری
پرٕ وہٕ پہٕ گآری نِنز تِھے روز

(71)

پَتھ کُن گومُت اَن مو وژارے
دَنہٕ بَپنہٕ کرٕم کرُن روزجان
گوٚرمُت کینٛہہ گٔہرٕن مہٕ کھارے
وَن وَن کرٕنے پھَل ژھُہ نشان

69

अऽन्दरय पनुन पान दयि रूप 'ज़ानुन,
द्यानय मानुन पनुन ज़न बाऽच़।
लोलुॅ श्रे'हऽ ब्वनुॅ प्यठुॅ ह्यो'र कुन खारुन,
यियि कर आऽखरी पऽहरुॅ हर राऽच़।।

✡

70

करनी दयस छुख यछ़ान ज़ाऽरी,
परुॅ सुॅन्ज़ खाऽरी पनुॅनी बोज़।
छुखाय छ़ांडान तसुॅन्ज़ याऽरी,
पर व्वपुॅकाऽरी बऽन्यथुॅय रोज़।।

✡

71

पथ कुन गोमुत अन मो व्यच़ारय,
दनुॅ पनुॅ कर्म करुॅवुन रोज़ जान।
को'रमुत के'न्ह कऽहर्यन मुॅ खारुॅय,
वन वन करुॅनय फल छु नशान।

✡

(72)

وادَس کرٕ وُن مو روز وادَے
پیادَس ہینٛن باو مو حال
کھور وَہر تیشوٗ تےٚ یُتےٚ آسہٕ رادَے
انہٕ گوٚٹ وُچھنے تیٚنز موڈال

(73)

ترٛوٚپرِتھ لیہٕ دارِ لُس روزٕ پالَس
کرِ یاٚژی پاٚنٛک پانےٚ دیٚیان
ساٚ آلاہ کرِتھ ییہٕ جہاٚلَس
شوٚمرِتھ تھاوِتھ ساٚری تان

(74)

لاٚنٛک موٗل لالُہ زانی
ووٚنی کیٚاہ زانی تمہٕ کیٚ باو
سوٚ ژیتیچ قدرٕ لوشہٕ نوٚل زانی
کاوَن لوگمُت عملی ٹاوٹاو

72

वादस करुँवुन मो रोज़ वादय,
प्यादस पनुन बाव मो हाल।
ख्वर वहर त्यूतुय युतुय आसि रादय,
अनिगो'ट वुछघुय तीज़ मो ड़ाल।।

73

त्रो'परिथ लुँयि दारि युस रोज़ि पानस,
करि पाऽन्य पानुक पानय घ्यान।
साऽला कऽरिथ यियि जहानस,
शो'मरिथ थाऽविथ साऽरी तान।।

74

लालुक म्वल लालुर ज़ानी,
वोन्य् क्याह ज़ानी तमिकुय बाव।
सोंतुँच क़दुँर पोशिनूल ज़ानी,
कावन लोगमुत बऽल्य टाव टाव।।

(75)

گُرِتھ مَن آوِیُل دِس وۆن زاوِیُل
پَن اوم ڈُپراو وَر دِتھ جان
یِیہِ پانہٕ واصِل کیٚنٛہہ گُرتھ حاصِل
لےٚ گَژھ مِلہٕ ناو تٔسی ستہٕ پٔران

(76)

کیٚنٛہنَس اَنٛدَر کیٚنژھا وِیا مو
کیٚنٛہہ تَتہٕ کیٚنژھا بیٚیا موے
کیٚنٛہہ تا پالَنس پانَے ڈرامٕز
کیٚنٛہنہٕ مَنٛزَرے وۆتھِ پِیوٚم کیٚنٛہہ

(77)

ژَرن روز تو ڈیَہ سٔنز گُژرے
پانَے کَرتہٕ ژٔرٹُژ کیٚیاہ
شوٚزِرا وُکھ پتہٕ نے مَنہٕ وژرِے
چانٛی وۆستادِل تَتہٕ چٔلہٕ ما

75

कऽरिथ मन आऽव्युल दिस वो'न ज़ाऽव्युल,
पन ओम दऽरुँराव वर दिथ जान।
यियि पार्नु वाऽसिल के'न्ह गछ़ि हाऽसिल,
लय गछ़ मिलुँनाव तऽस्य सूँत्य प्राण।।

✡

76

के'न्हनस अन्दर कें छ़ाह व्यामो,
के'न्ह नतुं कें छ़ाह ब्यांमो मे।
के'न्ह ना पानस पानय द्रामो,
के'न्हनुं मंज़य व्वपद्योम के'न्ह।।

✡

77

शरण रोज़तो दयि सुँन्ज़ि गऽछुँय,
पानय करनि सऽच़ तऽच़ क्याह।
शो'ज़रावुख पर्नुने मनुं व्रऽछुँय,
चाऽन्य् व्वस्ताऽदिल तति च़लिमा।।

✡

(78)

سو مَنہٕ کرِتھ روز دَیہ سُنٛد دیانے
کیٛشرٕ آوِتھ تھاوِتمۍ سپے پان
اَلاندِن نَتہٕ تھپَہٕ کیٛاہ ژٕ دِوان
بَنان تِتی یِی یٔژھِ بھگوان

(79)

آمِس پَنٕسَ الونٛد پان چھُم
مَنہٕ اَبِمان چھُم وٕتیٛرِیم کیٛاہ
آوسَنہٕ آمتی اَنٛدری تان چھم
بیٚنیہِ سُنٛدوان چھُم نُتٛرپَس کیٛاہ

(80)

وَرشَنہٕ کأتیاہ عمرٕ شتے آیے
اَرِھتَس کیٛتہٕ لگۍ کیٛتہٕ ضایے
تھُرنہٕ کأتیاہ تھُرَو نہٕ آیے
وٕلی کیٛتہٕ حسدَن کیٛتہٕ مایے

78

स्वमनुँ कऽरिथ रोज़ द़यि सुंद ध्यानुँय,
पुशराऽविथ थाव तऽम्यसुँय पान।
अलांद्यन नतुँ थपुँ क्याह दिवानय,
बनान तीय यिय ये'छ़ि भगवान।।

✡

79

आऽमिस पनस अलोन्द पान छुम,
मनुँ अभिमान छुम वे'च़्यम क्याह।
आवुँसनुँ आमुँत्य अऽन्दरी तान छिम,
बे'यि सुन्द वान छुम पुच़स ना।।

✡

80

वर्शनुँ काऽत्याह अर्शय आये,
अर्थस के'न्ह लऽग्य के'न्ह ज़ाये।
थुरुँनुँ काऽत्याह थुर्वनुँ आये,
वऽल्य़ के'न्ह हसदन के'न्ह माये।।

✡

(81)

کاٹشہٕ ہیشہٕ وٕنہٕ نے کیتھہٕ تہٕ پُتہٕ نو
رٕتھو کرٕمو وُسہٕ تو زاٹھہٕ
مُنہٕ تےٚ دانیس توٚل بَنہٕ نو
پاکہٕ تےٚ ڈرٕوٹھ سیٚتہٕ توزاٹھہٕ

(82)

پالَنس پاتو پانہٕ گرٹھہٕ سَنہٕ نےٚ
پیٚہنس وُچھتو اَنہٕ نے کیشاہ
گراکن وُچھتو کیشاہ ژٕکینہٕ نے
بَران وُچھتو گُنہٕ نے کیشاہ

(83)

پھَل چھُے میلان نَدامتس
ہَم ہُستی تتہٕ مو ہاو
ٹھانے سٕیتن چھاوینہٕ یَتس
سپر سٕتے مشنٕز وَتہٕ موتٕراو

81

काऽसि हुँन्दि वनुँनय के'न्ह ति पुनि नो,
रुँत्यव कर्मव वुनि नो ज़ांह।
मुनुँनय दान्य़स तो'मुल बनि नो,
पाकुँवुँनय द्रूंठ से'नि नो ज़ांह।।

✡

82

पानस पानो पानुँ गछ़ि सनुँनुय,
पे'हनस वुछतो अनुँनुँय क्याह।
ग्राकन वुछतो क्याह चुँ कुँनुँनुँय,
बरान वुछतो गुनुँनुँय क्याह।।

✡

83

फल छुय मेलान नदामतस,
हमहऽसती तति मो हाव।
ठानय़ सूँतिन छांव यियि बतस,
सीर से'मंज़ वति मो त्राव।।

✡

(84)

مَنٛز مُتی عالم روزُن
پھران روزُن لالس رَس
لولکُ سوز اَنٛدری لوزُن
چاوان پَنٕنۍ اتھٕ مَس

(85)

تراو تو پَنٕنہ عَقلہ بَر وُتھی
وُچھتو کتہ کتھ لوگمُت نار
اڑ ڈنگہ پیٛکھ ژَھینہٕ وِنی سوتھی
یپر ہُچھنہٕ کرِتھ گژھہ سپر سَردار

(86)

ہونی تہ مازان چھینہٕ اتھ رَتس
ہو ترِتھ مازَس کیٛاہ روزِ باد
یان لوگمُت گیرِی گَتس
کیٛنٛہ بچیمژ رَژھ موکھیاو

84

मन्ज़ मऽस्ती आलम रोज़ुन,
फिरान रोज़ुन लालस रस।
लोलुक सोज़ अऽन्दरी बोज़ुन,
चावान पनॖन्यव अथव मस।।

✡

85

त्रावतो पनॖनि अक़लि बर वऽथी,
वुछ तो कति कथ लो'गमुत नार।
अड डंगि यऽकॖ़ल छयनॖवुन्य़ सो'थी,
यीरॖ युथनॖ कऽरिथ गछ़ि सीरॖ सरदार।।

✡

86

हून्य़् ति माज़ान छिनॖ अथ रतस,
हो'चि़थ माज़स क्याह रोज़ि बाव।
पान लो'गॖमुत गीर्य गतस,
के'न्ह बचेमॖच़ रछ़ मो ख्याव।।

✡

(87)

گومُت ییٚلہٕ آسہٕ پَتھٕن اَنگ نَنگے

بیٚیہٕ شُند تیٚلہٕ کیٚشا تُلنے ٹاو

آمُت کرٛشن تہٕ دڑوپدی نَنگے

پرٕ سپرٕس زٕرے سَرپوش تھاو

(88)

وَال تو پینہٕ پانٛچی رہنے

داوے لاگِتھ وَسان یاو

تتھے کرٕ ہتھینہٕ یِمَو ہیٚنے

اَصلُک زٕبینتھٕ مو راوٕراو

(89)

موٗل چھُے کھَسان شرٛافتَس

پالَس وَلُن پیٚھتَر مہٕ ترٛاو

شرَف کیاہ چھُے اَتھٕ پرٕتہٕ پرٕتَس

دوٗرٕ وُچھُس لوٗب پان تھاو

87

गोमुत ये'लि आसि पनुन अंग नंगय,
बे'यि सुंन्द ते'लि क्याह तुलेँनुय टाव।
आमुत कृष्ण ति द्रोपदी हंगय,
पर सीरस चुँय सरपोश थाव।।

✡

88

वालतो पनुँनि पानुँक्य र्‌यनय,
दावय लाऽगिथ वसान बाव।
त्युध कर युथनुँ यिमव ह्यनय,
असलुक ज़ीनिथ मो रावुँराव।।

✡

89

म्वल छुय खासान शराफतस,
पानस वलुन पथर मुँ त्राव।
शर्फ़ क्याह छुय अथ प्रुँतुँ प्रुँतुँस,
दूरी वुछुस लो'ब पान थाव।।

✡

(90)

ہُشاریٚ روز اَتھ مو زِیَن
شوٗنگےٚ ژٲوِتھ نیری کیاہ
مَن ژٕران زَن مَرژٕ پیپَن
تھَپھ دِتہٕ وَش گژھِ ما

(91)

گاٹہٕ مَنٛد کوٚو چھےٚ ژِنیٚ عقلے
وَن توکنہ بیٹھ ژٕکھلان ژٕرے
دِلکہٕ حالُک ہیتھ وَنان نقلے
حبس تھاوِ پھلے ہُیتہٕ گژھِ ژٕرے

(92)

آمٕرٕ ہٕتہٕ چھیَس پٕرتھ رَنگے
سَت گوٗرُس بوٚمنگہٕ کیاہ کیاہ
آمتےٚ دارِ تہٕ بَرٕ چھیم ٹھَنگے
یَلے گَرَس رآچھ گژھِ کیاہ

90

हुशारुँय रोज़ अछ़ मो ज़िपन,
श्वंगय त्राऽविथ नेरी क्याह।
मन नच़ान ज़न मचुं पिपन,
थफ दिनुं वश गछ़ि मा।।

✡

91

गाऽमुँच़ बंद कवो छय चे'य अकलुँय,
वनतो कथ प्यठ च़्यखलान च़ऽय।
दिलुँकि हालुक बुथ बनान नकलुँय,
ह्यस थाव फुलय युथनुं गछ़ि रऽय।।

✡

92

आमुच़ ह्यनुं छस प्रथ रंगय,
सतुग्वरस बो मंगुं क्याह क्याह।
आमुँत्य् दारि तुं बर छिम टंगय,
यलय गरस राऽछ करुँ क्याह।।

✡

(93)

رَچھ کرٕہم پیٚنٛژٕن رٕژَن
ییٚرٕ کٔرِم شٔۓ ترٛکھ تہٕ مَن
نَسَتہٕ تھَوَہم پھَمبہٕ نٔژرے
رَتہٕ رٕگَن دِژیُٛم کھَن

(94)

بیعقل کوتاہ عاقل لاگِن
گُنٛڈِس دوہ دٕسگہٕ بَبنہٕ مالوش
عاقل کوتاہ بیعقل لاگِن
زِشیٚم مَنٛڈُوَتہٕ بَبنہٕ ما لوچھ

(95)

ژیاٚنے روٗزِتھ بیٚشہٕن مٔنٛزگرٕس
وَنٕنُ پانَس سَنان چھا
دآری دآری دِیہٕ کاشہٕ توتہٕ چھکیٚہ برٕس
زیٚنی مٔژ کیتھہٕ رَٹھ راوَرٕ ما

93

रछि कर्यम पींच़न रच़न,
यीरुँ कऽरिम शे' त्रख तुँ मन।
नसति थऽविम फंबुँ नऽचुँय,
रतुँ रगन द्युतुम खान।।

✡

94

बेअकुँल कोताह आऽकुँल लाऽगिन,
कऽन्डिस द्रर्दुँ सगुँ बनि मा पोश।
आऽकुँल कूताह बेअकुँल लाऽगिन,
रीशिम मंडुँवनुँ बनि मा लोछ।।

✡

95

द्यानय रूज़िथ ब्युहुन मंज़ गरस,
वनुन पानस सनान छा।
दाऽर्य दाऽर्य दियि कांह तोति छुख सरस,
ज़ीन्यूमुँच़ के'न्ह रछ रावर मा।।

✡

(96)

ہیتوُوے روز ڈِہی ما بَدلاوِے

لُوکہِ ڈآہی ڈآہی گرَشھی ژِرۓ کثیاہ

وِلقار پِپہ تۓ ما راوِ راوے

دوُلمُت بیٹیہِ بیٹیہِ دَلُن کثیاہ

(97)

وُن تو چھکہ کثیاہ کھٹّی کھٹّی تھاوان

سِری پہ نَتہ کھٹنےَ کھٹان چھا

پَنُو پانےَ چھکہ راوِ راوان

رآژ پَتہ راتھ بیٹیہِ بیپہِ ما

(98)

وُچھتو کَمہ بڑمےَ مسوُ ڈُکھ

تولان وُچھتو رُوُ ڈُکھ کثیاہ

گاشی تژآوِتھ اَنہ گٹہ رُوُ ڈُکھ

اَصُلک دَرپے راوِر مَا

96

ह्युवुय रोज़ विह्य मा बदलावुॅय,
लूकुॅ वाऽह्य वाऽह्य गछ़ी चे़ क्याह।
व्यकार पनुॅनुय मा रावुॅरावुॅय,
दो'लमुत बे'यि बे'यि दलुन कयाह।।

✡

97

वनतो छुख क्याह खऽट्य खऽट्य थावान,
सिर्ययि नतुॅ खटुॅनय खटान छा।
पनुन पानुॅय छुख रावुॅरावान,
राऽच़ पतुॅ राथ बे'यि यियि मा।।

✡

98

वुछतो कमि ब्रमय मूदुख,
तोलान वुछतो रूदुख क्याह।
गाशिय त्राऽविथ अनिगटि रूदुख,
असलुक दरुॅय रावुॅर मा।।

✡

(99)

اَنُن لالہِ پَنُن سالے
ظوَن تھوَ ژھیّتہِ ٹھیّنہِ لالے مال
نوّن گرٛزھِ آکاش وۄن دِپاتالے
روزِ نالٕی نالے ستٕے بالہِ یار

(100)

کرٛکشاہ تہیّلہِ ہیّلہِ تَن بہٕ مورَے
کھِبتھ ہورَے اَدِکَس کشاہ
شرَ ہا نیرِی اومہٕ کے زورَے
دِپیٖ آلوَ تورَے ہا

(101)

جبس تھاوِ مَن ٹھیّنا گرٛزھِ ہرِ شَس
پَنِہٕ سٕنیُ عرِشَس کھارُن دیان
دِتی سمادِ بِہِتھ بیہِٹھ فرُشَس
داوِ ستٕی روزُن ناو زُپان

99

अनुन लालुॅ पनुन सालय,
ज़्वन थव छे'नि युथर्नुॅ लालय माल,
नो'न गछ़ि आकाश वो'न दि पातालय,
रोज़ि नाऽल्यनालय सूॅत्य बालुॅयार।।

✡

100

करुॅ क्याह ते'लि ये'लि तन बुॅ मोरय,
ख्यथ होरय अदुॅ कस क्याह।
शर हा नेरी ओइमुॅके ज़ोरय,
दियिय आलव तोरय हा।।

✡

101

ह्यस थाव मन युथना गछ़ि हर्षस,
पनुॅनुय अर्शस खारुन द्यान।
दिन्यू समादुॅय बिहिथ प्यठ फ़र्शस,
वावुॅ सूॅत्य रोज़ुन नाव ज़पान।।

✡

(102)

پَرٛدی گرٕژھان پانہٕ نیارٕ پَننی
پَننیٚن مَنٛٹی مینٕنی کٔشاہ
سَپٕھ کُن گومُت ژرٕونٛٹھ کٔشانَنے
رۄٚمُت وَن بٔیہٕ رَنہٕ ژُے کٔشاہ

(103)

چھَلنہٕ چھَلنہٕ پَلوٗ تَتھے
سیاہ سَفید بَنیہٕ پَنہٕ زانٛہہ
کھشہٕ کھشہٕ ستن شیٚشتر ژھٕینے
زالنہٕ ژٕتی بَنہٕ نا زانٛہہ

(104)

یَنٛہٕ پان گاڈٕ زانٛ دَے زان سٕنٛدٕے
اَژِتھ مَنٛز یٕنٛدَے ژھالَے مار
وِالیُٚو ناو یا اَدٕ ژھیٛنٛدَے
کرِتھ کُن بَنٛدَے لولہٕ دیٖہٕ دار

102

परुँद्य गछ़ान पानुँन्यार पनुँनी,
पनुँन्यन मनटीय मेनुँन्य् क्याह।
पथ कुन गोमुत ब्रोंठ क्याह अनुँनुय,
रो'नमुत वन बे'यि रनुँनुय क्याह।।

✡

103

छलनुँ छलनुँ पलव तने,
सियाह सफेद बनेय नुँ ज़ांह।
खुँशि खुँशि सूँत्यन शे'शर्तुँर छे'ने,
ज़ालुँनुँ चूँन्य बनिना ज़ांह।।

✡

104

पनुन पान गाड ज़ान दय ज़ान स्यन्दुँय,
अऽच़िथ मंज़ ब्यन्दय छ़ालय मार।
वायु तारि नाव या अंदुँ छन्दय,
कऽरिथ कन बंदय लोल दियि दार।।

✡

(105)

پَتنی مَغزِ کشاہ ژُتھکہٖ راوان
ہَہنِہ ہَیتہٖ پالَشؔ والان باو
پَینہٖ نے عقلے قلفُ دِتھ تھاوان
زلوٗ یَلہٖ تھآوِتھ کرَان ٹاو ٹاو

(106)

وَنہٖ وَنہٖ کرَ تےَ حسَر راوان
لَٹہِ اَکہِ وَوٗنمُت روزان یاد
عاقِل پان چھُکھ بےعَقل بَناوان
راوٖ ران شاعٔتی ہُشند چھُکھ سوٖاد

(107)

پَینہٖ نےٚ وٚو شیٖد ما یوٗت ہُشیٖدراوے
پالنَس ڈٲل مو پآرِی زان
وُتھِ وانہِ سُبتھ پَنُن مو چھلہٖ ناوے
کیٖنہِ نے اَتھِ ما کھیاوے پان

105

पुर्नेनी मगुंज़ क्याह चुं थऽकरावान,
हनि हनि पानस वालान बाव।
पर्नुने अकुंले कुलुफ दिथ थावान,
ज़्यूव यलुं थाऽविथ करान टाव टाव

✡

106

वर्नु वर्नु करुंनय हसर रावान,
लटि अकि वो'नमुत रोज़ान याद।
आऽकुंल पान छुख बेअकुंल बनावान,
रावुंरान शाऽन्ती हुंद छुख स्वाद।।

✡

107

पर्नुनुय ब्वंदुं मा यूत हऽदंरावुंय,
पानस ड़ाल मो पाऽरी ज़ान।
वुथि वानि बुथ पनुन मो छलुंनावुंय,
कैमिनुंय अथि मा ख्यावुंय पान।।

✡

(108)

کژوٗد ہنہِ ہنہِ لوٗ دیچھےٗ گالان
پان پنہٕنےٗ مارُن کٔشیاہ
ژالان آمتی روزُن ژالان
والپس ژٕلیس لارُن کشیاہ

(109)

ہوش تھاو روش دائِی دیُو پالس
دیشانہِ مُنزی لوش لاگ بھگوالس
باوس قدر چھُنہ نشہِ النسانس
لول بر پننس شاہالس

(110)

مَن پننُی دوٗد زان، لوٗ دپنی دون زان
ژھتھ منٛدرن دِتھ روز دِیان
واوِچ رزگرُس ہشیو روز پھیران
گلہِ روز وَل اَدِ تھٔٹی بیہِ جان

108

क्रूध हनि हनि ब्वद छुय गालान,
पान पनुँनुय मारुन क्याह।
च़ालान आमुँत्य रोज़ुन च़ालान,
वापस च़ऽपिस लारुन क्याह।।

✡

109

होश थाव रोश मा वऽन्य् ह्यू पानस,
घानुँ मऽज़्य् पोश लाग भगवानस।
बावस क़र्दुँर छुनुँ निश इन्सानस,
लोल बर पनुँनिस शाहानस।।

✡

110

मन पनुन ह्वद ज़ान, ब्वद पनुँन्य दोनज़ान,
च़्यथ मन्दुन दिथ रोज़ ह्यान।
वार्वुँच रज़ करुस ह्युव रोज़ फेरान,
कलि रोज़ वल अर्दुँ थऽन्य यियि जान।।

✡

(111)

واوکِس آلِس ناوِچ ژۄٹ بَناو
مینہٕ کِس تونٛدرس لولہٕ شٕنٛدراو
دیٖلتے اَنٛدی اَنٛدی لاگِتھ اَتھ تھاو
پاکہٕ پۄر اَن تھۄد گرٕھی اَدٕ باو

(112)

لۄب روز لۄت مابَن سَنساری
وَل موپالتَس یِم ہیتی زال
یِم رۄدی آدیٖن تِم اَمی ماری
ہێتۄت یِمی ہَتھ سۄے نِتھ گوَ لال

(113)

لَگہٕ یوٚ سَت گوٚرٕ چانِن کَتھن
وَتن جَبرٕ ہارے چانِن لال
یوٚشہٕ ہا کَتہٕ نَتہٕ یِمَن سَتن
گُنٛڑ دُھٹٕ وٕنہٕ سَنٛبنے یہٕ مال

111

वार्वुकिस आऽटिस नार्वुच च़ो'ट बनाव,
मर्नुकिस तो'न्दरस लोर्ले सऽन्दराव।
ह्यानय अऽन्द्य अऽन्द्य लाऽगिथ अथ थाव,
पार्कु पुरुँ अन थो'द गछ़ी अर्दु बाव।।

✡

112

लो'ब रोज़ यूत मा बन संसाऽरी,
वल मो पानस यिम यीत्य् ज़ाल।
यिम रूद्य आऽदीन तिम अऽम्य् माऽरी,
ह्यौत ये'म्य पथ सुय निथ गव लाल।।

✡

113

लगुँयो सत्ग्वरुँ चान्यून कथन,
वतन जरुँहाऽय चान्यून लाल।
पोशि हा कति नर्तुं यिमन शतन,
कुनुय वुठुँवनुँ बनेयि माल।।

✡

سوٗنتہٕ وٕلاگُل پھوٚلی وٕنڈکِس باعَش
مَنٛ پوٚشنوٗل دَرِ ترٛاگَس پیٹھ
کَنٛ کوٗستوٗر بولہِ لول وُزِناگَس
ہَہہ وَل سوٗرَٹھ آگَس میٹھ

(115)

خآرہِشزِ دٕ ژھے لوٚکٹ مُرگئیہ
لَثجے وِیترُن کُلہِ کےٚ بار
ترٛآگنسِ یالتسَ خارمے ہُرپیٛیہ
شُرُس پُشرِتھ گئیہِ وات ووٚسیتہٕ کار

(116)

وُچھ وُچھ پانو ہوش کوٚنہٕ اولیو
عآقلوَ توٗکل کرُتھ ومآج ہاِن
گَگٹہِ ہیٚشدِ گاٹہٕ جابِر پان تہِ کھٹیشِلیو
پٕرزٕ زان مُشرِتھ کرُتھ پرَزان

114

सोन्तुं-वला गुल फो'ल्य व्दुंकिस बागस,
मन पोशिनूल दरि त्रागस प्यठ।
कन को'स्तूर बोलि लोल वुज़ि नागस,
हह वल सूः रठ आगस मेठ।।

✡

115

खाऽर हुंन्ज़ि द्रछे ल्वकुंट मुर गऽयि
लंजे व्यतरुम नुं कुलिकुय बार।
त्राऽकिनिस बानस खार में हुंर पे'यि,
शुरिस पुशरिथ गऽयि वान व्स्तुंकार।।

✡

116

वुछ वुछ पानो होश कोनुं ओयो,
आऽक्लव तवकल कऽरिथ वाऽज्य हान।
गटि हुंदि गार्टुंजारुं पान ति खट्योयो
प्रज़ ज़ान मऽशरिथ कऽरुंथ परज़ान।।

✡

(117)

لَلہِ لَلوٗ لولہِ لالےٚ
مُلہِ ہیتوٗتُھ مو لوٗتِھ لال
پرٛمہٕ آنَنٛدٕ روٗٹ نَنٛدِ لالےٚ
رَنٛگہٕ رَنٛگہٕ نتٛیا مٔترٕو کھیشوٗن سال

(118)

روٗف ترٛوٗپ دِی تَن کوتاہ جَندٕ سَ
رَنٛگ ہٕ رَنٛگہٕ وٕنےٚ نوٗو بَنہِ ما
نار زاٗلی تَن پٔرتھ کٕنہٕ اَنٛدٕ س
وَندٕ س رٕہتہٕ کول اَنٛدِ شیا زانٛہہ

(119)

ناو میلان سَہت گوٗرٕ وانےٚ
دِیالس رٔچھ مَن گوٗپال
بوٗدِ مو ختہٕ مال روز پھرانےٚ
مَس چاوِ پانےٚ بٔنِتھ گُلہِ وال

117

ललि ललुव ल्वलि लालय,
मऽल्यू ह्यो'तुन म्वलुॅविथ लाल।
परमुॅ आनन्द रो'ट नंदुॅलालय,
रंगुॅ रंगु न्यामुॅच़व ख्योवुन साल।।

✡

118

रो'फ त्रो'प दियतन कोताह जंदस,
रंग तुॅ रंगुॅवुॅनय नो'व बनि मा।
नार ज़ाऽल्यूतन प्रथ कुनि अंदस,
वंदस रयूतुॅकोल अन्द्या ज़ांह।।

✡

119

मेलान नाव सतूग्वरुॅ वानय,
द्यानय रटुन मन गूपाल।
ब्वदि म्वख्तुॅमाल रोज़ फिरानय,
मस चावि पानय बऽनिथ कुलवाल।।

✡

(120)

ژَرم تژاو ساکھیات کَرتَن ژَہے
اُہم باوِ سیتِن گرژھان تَرہَم +
وُزِ ناو اومہِ سیتِن رُمہِ رُمے
موہ دَزِ سوٗ وَزِ یَنِہ سوٗ کھسِم

(121)

باوکِن لوشَن کَرو اَنشبآری
سالے آنتَن پَنُن سَرکار
لوکِہ بآری کھارو نکھ سآری
بَنہِ بَختیآری ژُلہِ دۄگُنیار

(122)

چھُکھ کوو پانوِ گومُت وُبآلی
لیشہِ مانہِ آویز کھوٗژرِتھ پان
وآنسہِ سوٗشبرِتھ پانہِ ژرِ خآلی
مُشرِتھ کُشیازِ گوکھ یَزرِچ زان

120

ब्रम त्राव साक्षात करतन ब्रह्मय,
अहंबावुँ सूँत्यून गछ़ान बरहम।
वुजुँनाव ओइमुँ सूँत्यन रुमुँ रुमय,
मूह दज़ि सू वज़ि बनि सूक्षम।।

✡

121

बावुँक्यन पोशन करु अंबाऽरी,
सालय अनतन पनुन सरकार।
लोलुँक्य बाऽर्य खारु नखुँ साऽरी,
बनि यखतियाऽरी च़लि दो'गन्यार।।

✡

122

छुख कवो पानो गोमुत वुबाऽली,
यशि मानुँ आवेज़ खो'टुँरुथ पान।
वाऽंसि सो'म्बरिथ पानुँ चुँ खाऽली,
मऽशरिथ क्याज़ि गोख पज़रुँच ज़ान।।

✡

(123)

مَن چھُے پارٕد چھُپنا کنہٕ دَران
ڈُلان تہٕ ژَلان چھُے اورٕ یور
باوِ نایہٕ رٕٹکھ سَت گوٚ زٕرزٕرن
تِمہٕ نِے سیتِن رُوزی زٕ لور

(124)

ناوِ دَران چھُے نوٚ گتَس
لوٚکہٕ شتَس پوشہٕ کِشاہ اَکھ
وُچھ موٚمتَس تھَپھ کرٕ ستَس
ووٚنٕدٕ رچھُکھ دِکھ موٚزَخ

(125)

اَبیاسہٕ ووٚ بتھ آگرٕ لیے
گگنَس سیتی گوٚ اَگنَس مِشُل
شِوٚشَکھتی گئیہٕ سیتی ژِیے
سوٚے کرٕ کرٕیے روٚوٕ نہٕ کھیٚول

123

मन छुय पारुद छुना कुनि दरान,
डलान तुँ चलान छुय ओरुँ योर।
बावनायि रटुख सत्‌ग्वरुँ च़रण,
तिमुँनुँय सूँत्यन रुज़िज़ि लोर।।

✡

124

नाव दरान छय नो गुँतस,
लूकुँ शतस पोशि क्याह अख।
वुछ मो मतस थफ कर सतस,
व्वंदुँ रछुख दिख मो ज़ख।।

✡

125

अब्यासुँ वो'थ आगरुँ लये,
गगनस सूँत्यू गव अऽगनस म्युल।
शिव शक्ती गऽयि सूँत्यू प्रये,
स्वय कऽर क्रे'ये रोवनुँ ख़्यो'ल।।

✡

(126)

أَلِفَس میمَس مَنٛز باگ چھےٚ
رُح، تراو، و، لاگ ژٕلہِ اَدِ کھےٚ
بٔرِ مَس مَنٛز باگ لاگُن یہِ چھےٚ
أتھی سِتی پانو گژھہ بالےٚ

(127)

لیُس دَشہِ وِیرَس ووٚشدِ زٕٹھ
ووٚندِ سیٚندِ ناوے تَن
سُے مَنہِ وِیرَس زیرِ پاوے
گَژھِ لۆشِس اُبنتھِ زَن

(128)

سیٚمنے رٕوٚدی زوٗ جان وَندِن
تِمےٚ اَز ہاکُران گَژرار
پانو ھتونی کَتھ چھِی بَندِن
گَلہِ لیۆگ کَڈِتھ لوٗرِ کار

126

अऽलिफस मीमस मंज़बाग 'हय',
'हय' त्राव 'वाव' लाग, च़लि अर्दु खय।
ब्रमस मंज़ बाग लागुन यि 'हय',
अऽथ्यू सूँत्य पानो गछ़बा लय।।

✡

127

युस दशिवीरस व्वन्दि रऽटिथ,
ब्यंदुँ से'न्दि नावे तन।
सुय मनुँवीरस जे़रि पावे,
गछ़ि पो'शिस बऽनिथ ज़न।।

✡

128

यिमनुँय रूदी जुव तान वन्दन,
तिमय अज़ हा करान ग्रार।
पानो थवुँनी कथ छिय बन्दन,
कलियुगुँ कऽडिथ पूरुँ काड।।

✡

नोट :- "हय" (ह) (उर्दू अछुर)

(129)

زَرٕ زَرَرے زَبَرٕ وُچھُم
زَرٕ تَرَرے ژٔوٚرُم نو
زَرٕ زَرَرے کوٚرُم سَترَرے
رَزٕ وَرٕے ژٕوٚلُم نو

(130)

أنٛدری أنٛدری گورُم تہٕ دورُم
فَرشَس وَتھٕرُم أنٛدری پان
أنٛدری مَتے رازٕے مورُم
عَرشَس کھورُم أنٛدری پٕران

(131)

یِیی نبَر تِی أنٛدَر چھُے
گَٹہٕ چھُے کھوٗٹُمُت نَزرُک پان
بے پَردَے اَپُزٕنیک گَرٕ چھُے
أنٛدرِمہٕ دِلِشے تپَرتھ زان

129

ज़रुॅ ज़रय ज़बर वुछुम,
ज़रुॅ ज़रय ज़ो'रुम नो।
ज़रुॅ ज़रय को'रुम सरय,
रज़ि वरुॅय च़ो'लुम नो।।

✡

130

अ़ऽन्दरी अऽन्दरी गोरुम तुॅ दोरुम,
फ़र्शस वथुॅरुम अऽन्दरी पान।
अऽन्दरी मॅनु राज़ॅय मोरुम,
अर्शस खोरुम अऽन्दरी प्राण।।

✡

131

यिय न्यबर तिय अन्दर छुय,
गटि छुय खो'टमुत पज़रुक पान।
बे पर्दय अपज़्युक गरुॅ छुय,
अऽन्दरिमि दीशाय तीर्थ ज़ान।।

✡

(132)

نَے ژھوٚٹُم نَے کھوٚٹُم
نَے روٚٹُم دیٚہہ اَبِمان
ئُشدرییٚے پَن ووٹِہ روٚٹُم
اَدَے ساٚثِپُن سوٚکھِم ثرٕان

(133)

ستن اُرِتھ ست وزِنُووُم
ستہٕ رَنگے نسوٕنہٕ شُند پور
ستھے ساس پَرزٕ نووُم
لوٚز پرٕووُم بثرٕ ہِم ژو پیور

(134)

سو سو کُران سوٕدُم شوٚدُے
بیس بیس موزٕ ثیوِم بُترٕ آژٕے
نشیائمٕژ ثرٕ آوِتھ کھیثُووُم ہوٚدُے
اَدَے پٕرٕ دیِہ تَتھ گُرٕ ژٕے

132

नय छ़ो'टुम नय खो'टुम,
नय रो'टुम दे'ह अभिमान।
ये'न्द्रे'य पन व्वटि रो'टुम,
अदय साऽपुन सूक्ष्म प्राण।।

✡

133

सत्न अऽचि़थ सध वुजॅुनोवुम,
सति रंगय स्बनॅु सुंद पोर।
सथ्ॅुय सास पजॅुनोवुम,
बो'ज़ प्रोवुम ब्रह्म छ़्वपोर।।

✡

134

सू सू करान सोदुम शो'दुय,
बूॅ बूॅ म्वछ़्योम बुतराऽच्ॅुय।
न्यामऽच़ त्राऽविथ ख्योवुम हो'दुय,
अदय प्रदे'य तथ गऽच्ॅुय।।

✡

(135)

پانژھ ترٛاوِتھ شیٚمِس شمے
شُو دِشے پیٹھ شہ شٮ۪ے
شیٚن برٛہمنہٕ لیلایہ سمے
لالہٕ لیے شبن پتہٕ شٮ۪ے

(136)

اِڑا، پِنگلا، سُکھیمنے چیترا
ڈُکھے بجرا سُشمنا
تھکھا کُرِتھ وَلے ہَہ اَکھا
پکھا لگبس برٛہمہٕ ناڈی

(137)

سَتن لوٗکن ژوٚداہ بوٗن
آکاش ستھ ہیٚور پاتال ستھ
شتے شُومرِتھ پٔرے برستن
سوے چھے شتن کُنی کتھ

135

पांछ् त्राऽविथ शे'यिमिस शमय,
शिव दीशे प्यठ सु शे' ।
शे'न ब्रह्मनि लीलायि समय,
लालुॅ लये शे'न पतुॅ शे'।।

✡

136

इडा पिंगला नखो चित्रा,
डखो बज्रा सुषमना।
थखा कऽडिथ वले हः अखा,
पखा लग्यस ब्रह्मुॅ नाऽड़ी।।

✡

137

सतन लूकन छ़्वदाह बवन,
आकाश सथ ह्योर पाताल सथ।
'शे': शो'मरिथ प्रय बर सतन,
स्वय छय शतन कुनी कथ।।

✡

(138)

وٕژھِ وآلِنجہِ دیُتمَس کرٕژھی
یێژھِ کوٚرمَس پَرٕژھِ پآراو
حآرَتھ آخِر دٕژاوِ یہِ پوٚژھے
سَن تو ییٚتہِ چھاکُنہِ ٹھُہراو

(139)

شَمبُوی مُدرایہِ تہَرت کھارُن
سَتی پٕژکھٹاوُن أتی آکار
پٕژلوَے پٕژان آہار کرٕناوُن
رُمہِ زَرپہِ ناوُن ژھوپہِ اومکار

(140)

یوسہ زٕنی سآمبیس شِشورُوپ زانے
رَنہِ سُہ زانے شَکھتی رُوپ
اَنَ، دَنَ، تَنَ، مَنَ تتہِ کتہِ پھانے
دَلیس دِتھ چھُے پوٚش، دِیپ دُوپ

138

वछ़ि वाऽलिंजि द्युतमस को'छुय,
ये'छि को'रमस पछि पाऽराव
हाऽरथ आऽखुँर द्रोँव यि पो'छुय,
सनतो ये'ति छा कुनि ठऽहराव।।

✡

139

शम्बवी मुद्रायि सुर्रात खारुन,
सतिय प्रखटावुन अऽतिय आकार।
प्रणवय प्राण आहार करुँनावुन,
रुमुँ ज़पुँनावुन छ्वपि ओइमकार।।

✡

140

यूवसुँ रऽन्य साऽमियस शिवुँ रूप ज़ाने,
रनि सु ज़ाने शक्ती रूप।
अन्न दन तन मन तति कति फाने,
दयस तिय छुय पोश दीप दूप।।

✡

(141)

سُکھ دُکھ ہِیُوٗ زان ماگَرٕتھ کوشَن
توشَن روشَن کَرُس مال
گَلان پان زیادَے جوشَن
ہوشَن تہٕ لوشَن گَرُس سال

(142)

ساتہٕ ساتَے سات زوٗنُم
سیٚتی موٗنُم راتھ تہٕ دیٚن
ہَنہٕ ہَنہٕ کَنہٕ موٗنُم
بیٚن زوٗنُم سَنہٕ اَکھ کھیٚن

(143)

ہُشیُوٗ رے زوٗنُم خالہٕ خَطے
دوٗدٕ بَتے آپُرمَس
بُشہ روٗد اَتی تے بہٕ گوٗس تہٕ ھتے
سیٚٹھہِ عوٗطے دِیُوٗمَس

141

स्वख द्वख ह्युव ज़ान मा गछ़ कोशन,
तोशन रोशन करुस माल।
गलान पान ज़्यादय जोशन,
होशन तुँ बोशन करुस साल।।

✡

142

सातुँ सातय साथ ज़ोनुम,
सूँती मोनुम राथ तुँ द्यन।
हनि हनि कनि मोनुम,
ब्यन ज़ोनुम नुँ अख क्षण।।

✡

143

ह्युवुय ज़ोनुम खालुँ खातय,
द्वर्दुँ बतय आपुरमस।
सु रूद अऽत्यू तय बुँ गोस छ्यूतय,
से'न्धि ग्वतय द्योवमस।।

✡

(144)

ژُنی ژُنی وژن ڈیوُوم
کَنہٕ ژُنی مَس گنٔی تام
مَنہٕ گامےَ ہتَہٕ سوُوم
رَنہٕ پشروُم سَت دام

(145)

رُمہٕ رُمےَ رَمہٕ ناوُن
تَپہٕ راوُن ڈواڑ دلیش
پڑانہٕ پڑنہٕ وَس آپراوُن
بوزہٕ ناوُن دہ پدلش

(146)

تمَ وُزے شٔزراوُن
رازہٕ ہَزے نارہٕ سیتے
سوزہٕ وُزے بوزہٕ ناوُن
شپیتہٕ پڑزے گیانہٕ جوژ

144

वऽन्य वऽन्य वो'न ह्योवुम,
कनुॅ वऽनिमस गऽन्यू नाम।
मनि गामय हनि सोवुम,
रनि प्रोवुम सतूदाम।।

✡

145

रुमुॅ रुमय रमुॅनावुन,
तपुॅ रावुन द्वादुॅ दीश।
प्राणुॅ प्रणुॅवस आपरावुन,
बोजूॅ नावुन व्वपदीश।।

✡

146

तमं वुज़े सऽज़रावुन,
राज़ुॅ हज़े नारुॅ सूॅत्य।
सोज़ वुज़े बोज़ूॅनावुन,
शीतुॅ प्रज़े ज्ञानुॅ ज्यूत्य्।।

✡

(147)

وَنہٕ دَنے دَنہٕ راوُن
ژِیُن پاوُن کُنہٕ وِلِش
مَن مشتی مُشرٕ راوُن
ظوٗن تھاوِن کُنُے اَلِش

(148)

گَنجہٕ بانَے دِتھ چھُہ ٹھانَے
وانہٕ وانَے موٗلوٕ زِبن
بوشہٕ مِشرِرُس ہوشہٕ ٹھانَے
جوشہٕ پانَے ژٕرِی زہٕن

(149)

گوشہٕ گوشَے جوش کھارُس
اَنٛدٕ رَٹُن مَن تہٕ کَن
زاگی پَنُن موٗختہٕ تارُس
پوٗختہٕ گَرُس اوم پَن

147

दनि दने दनिरावुन,
छ़्यून पावुन कुनि वीश।
मन मऽस्ती मऽच़ुरावुन,
ज़्वन थावुन कुनुय ईश।।

✡

148

गंज़ुॅ बानय दिथ छु ठानय,
वानु वानय म्वलुॅव्य ज़्यन।
बोशि मुॅच़ॅरुस होशि ठानय,
जोशि पानय तचुॅर्य ज़्यन।।

✡

149

गोशि गोशय जोश खारुस,
अन्दुॅ रटुन मन तुॅ कन।
ज़ाऽन्य पनन म्वखतुॅ तारुस,
प्वखातुॅ करुन ओम पन।।

✡

(150)

وادٕ کرِتھ پیٚادٕ گیٚیس
سادٕ ترٛأوٕم چأنی وٕن
وآلنہٕ وُڈٕرِتھ ہوشہٕ ہیٚیس
وُسی گیٚیس ہیتھ الپشہٕ رٕن

(151)

موٗل رٕٹُن لَنجہِ مہٕ ژارُس
دوٕ وانے سَگوٕزِن
پھَل وُچھنَے ہَلَم دارُس
قَلمہٕ لیکھِی نادٕ بیٚنٛد

(152)

ژوٗرٕ ژرٕ کرٛان وژتی موٗژرم
رٕژرٕ کوٕ ژھُچھم سکایایے
أندرِمہٕ ژھٔنیچر بُدی ہوٚژرم
شینکھیا دِژرم پٕژرایے

150

वादुॅ कऽरिथ प्यादुॅ गऽयस,
सादुॅ त्राऽवुॅम चाऽन्य व्यन।
वाऽसुॅ वुडरिथ होशि पे'यस,
वऽस्य गऽयस ह्यथ ईश र्‍यन।।

✡

151

मूलुॅ रटुन लंजि मुॅ चारुस,
द्वदुॅ वाने सगुॅव्य ज़्यन।
फल वुछिनय हलम दारुस,
कलमुॅ लेखिय नादुॅ ब्यन्द।।

✡

152

श्रोचर करान वृती मो'चुॅम
रुॅचर कोछुम कायाये।
अऽन्दरिमि छे'चरुॅ बुदी हो'चुॅम,
शिक्षा दिचुॅम प्रज़ाये।।

✡

(153)

تۄ نۄرآوِتھ پرٛون مُشرووُم
زآنِتھ لوگُم بے زرانے
گاٹلُ پان گٹہِ گٹے رووُم
پرَسٔٹ کھیوُم خزانے

(154)

شٔدرَسے ووِدرِی گرُس کرزِن
لاگسُ بے نوَح بوزُس بین
پرٛزلوے پوٚزر پرٛ پاپہِ ہین
رزِ کھسِہ وٚیدِ وٚیدِ گرِتھہِ توکھین

(155)

مودِ ووتھو اَتھ مَنہ پارَس
نُترِ تہِ ہبڈرو تیرِ کیاہ
کومب کھمُے تیلی زِ رازَس
شِتوشکھتی میلِتھ سُومالہ

153

नो'व नो'वराऽविथ प्रोन मऽशरोवुम,
ज़ाऽनिथ लोगुम बे ज़ानय।
गाटुल पान गटि गो'टुरोवुम,
पर सऽच ख़्योवुम खज़ानय।।

✡

154

सऽदरय व्वर्दुर्य गुरिस कर ज़ीन,
लागुस बेनवा बोज़ुस बीन।
प्रणवय पो'ज़ पज़ि पापुँ हीन,
रज़ि खसि वे'दि वे'दि गछ़िनो क्षीन।।

✡

155

मो दि व्वथबव अथ मनुँ बाज़स,
नऽचनि ह्यडरव नेरि क्याह।
क्वम्ब खुम्बय तील्यजि राज़स,
शिव शक्ती मीलिथ सुः हाः।।

✡

(156)

ہکھ ڈرٕ چھِو پانٕ چھُہ بے کار
کرِتھ شرٕ اکھ موٗنڈ پیٚچ گوٚ مار
ٹکرٕ وٕ خار ہیٚتھٕ خرٕ چھِہ ڈِیار
آدم مرٕ زٕن دلس بیزار

(157)

بوٗنبرٕ نہٕ شرٕ چھُل پرٕ کرٕم کرٕی زرے
اندری دآری زرے سو ندری رٕچھ
لیَہ کرٕ تیے پرٕے تس بُرٕی زرے
باوُگ سوٗری زرے دیپ تے دیچھ

(158)

اَتھاے رٕتُھن دِیان سُتھاے
اَرنگے رنگُن پان سرٕ نگے
اَذاتے تھاوُن پراوُن اَپاتے
اَولیشے سُہ چھُے پانے سو ولیشے
اَبنگے سُہ چھُے پان پراوُن سو سنگے

156

हख दिच़ चोपाऽन्य् चमर्डुं बेकार,
कऽरिथ श्राख मो'न्ड पुज गव मार।
नफच़्चव खार हे'ऽच खर्चिथ द्यार,
आदम मरि ज़न दयस बेज़ार।।

✡

157

बो'न्बंरुंनि श्रूंफल प्रकरम नुं कऽर्यज़े,
अऽन्दरी दाऽर्यजे स्वन्दरीय रूंफ।
लयि क्रये प्रय तस बऽर्यजे,
ब़ावुक सो'र्यजे दीप तय दूंफ।।

✡

158

अथापय रटुन द्यानुं सथापय,
अरंगय रंगुन पानुं स्वरंगय।
अज़ातय थावुन प्रावुन अपातय,
अवेशय सु छुय पानय स्ववेशय।
अभंगय सु छुय पान प्रावुन स्वसंगय।।

✡

(159)

پانے بہتھ چھے درویشے
امرِیتہ کیشے ژٹھِتھ داپ
پرزنہ کرانِ مَنہ ژرویشے
ہشہ گنڈِ نگہِ بژہمانڈ دربار

(160)

مَنہ زول گژھان أنِس پانے
ژنِنس تاپھ ترِ سوز زانے
چھینِس نیشِر خاکِ محَل خانے
اَبیاسکِہ آلوِ پژاو جانانے

(161)

نگارے نگر دُیتم
تام أکِس تہ وِلوژُم نو
بے نامے ہوس موتم
مولس تہ سآلشہ پوژُن تو

159

पानयं बिहिथ छुय दर्वेशो,
अमरुयतुँ केशो रऽटिथ दार।
पर्ज़नुँ करान मनुँ प्रवेशो,
हंसुँ गन्डुँ लगि ब्रह्माण्डुँ दर्बार।।

✡

160

मनुँ ज़्वल गछ़ान अऽनिस पानय,
नऽनिस ताफ तूँर सोज़ ज़ानय।
छे'निस ने'न्दुँर खाकि महल खानय,
अभ्यासुँकि आलुँवुँ प्राव जानानय।।

✡

161

नगारय नऽगरुँ ह्युतुम,
ताम अऽकिस ति व्यो'चुम नो।
बे' नामय हो'स मो'तुम'
म्वलस ति काऽंसि पो'चुम नो।।

✡

(162)

گَلہِ کاٗنگ گَلہِ لوگ رازَے

سو کاٗلی سو گرٕژ پَرٕسادَے

واوِنہِ ہَتھوَرِ کو گَلہِ وادَے

ژھوپہِ پرٕاو آنَنْد اَگادَے

(163)

زاٗنتھ لوٗز وانہِ لوٗز کونہٕ لوُوتھ

بےٚ لوٗز کھسِتھ گَیہِ ہالوَ پھَل

سو وژٕتھ تَن مَن کونا شوٗز روُوتھ

مَل وانہِ گَلہٕ ئُثر ڈیوُوتھ تَل

(164)

پاٹھِوِنی گرُبن کرَ کُنےٚ زِین

پیٹھہ سَوارِے گرٕتھَن آدِین

باوِے تھاوُن زَن مِسکین

سارِنے دِشِن لوزس بین

162

कलि कालुक कलियुग राज़्य,
स्व कलि स्वकृऽच़् प्रसादय।
वार्वुनि बवंरय क्व कलि व्ववादय,
छ़्वू्पि प्राव आनन्द अगादय।।

✡

163

ज़ाऽनिथ बो'ज़वार्नु पो'ज़ क़ोर्नु बोवुथ,
बे' बो'ज़ ख्यथ गऽयि हालव फल।
स्व वृऽच़ तन मन कोना शो'ज़रोवुथ,
मल वानि कल यऽच़ द्योवुथ तल।।

✡

164

पांचुंवुंन्यू गुर्यन कर कुनुय ज़ीन,
प्यठुं संवारुंय गछ्ने आऽदीन।
बावुंय धावुन ज़्न मिस्कीन,
सारिनुंय दीशन बोज़ुस बीन।।

✡

(165)

گنگرس ہگر زان مَن تہٕ تن
ژھلس لگہِ تے وٚیشن ارپن
پوٚرشس دیے گلہِ پوٚرشوتم
پرکل بوٚز ژٕلہِ پار ٹرٛہم

(166)

کرٛے اَے کرٛیٔ زِ کاشہِ ہٹرِ پُترھے
ان اَے دالس دِزرے دوٚترھے
دَتہٕ دان دِزِ ہیی چھنِدِ پٹرے
گیان تسٔی دِزرے لسٔی ہو وٚٹرے

(167)

ترٛٔ ٹرگس دوٚرگہٕ ناتھس
ٹرگہ ٹرگہ گرٛس کرٛے
ساسہٕ ٹرگہ سوٚرسٔتی ناتھس
پٔران اَرگہٕ لاگِتھ جے

165

गगुॅरस हगुर ज़ान मन तुॅ तन,
छ़लस लगि तय वेशन अरपन।
प्वर्षस दुॅय गलि प्वर्षोत्तम,
पर कल ब़ो'ज च़लि पारब्रह्म।।

✡

166

क्रय अय कऽर्याज़ि काऽसि हुॅन्ज़ि पुछ़े,
अन्न अय दानस दिज़े द्वछ़े।
दनुॅ दान दिज़ि यिय चन्दुॅ पच़े,
ज्ञान तऽस्यू दिज़े ये'स्य हो वे'च़े।।

✡

167

त्रु बऽर्गस द्वरगुॅ नाथस,
बईगुॅ बईगुॅ करुस क्रय।
सासुॅ बईगुॅ स्वरुॅ सऽत्य नाथस,
प्राण अर्गुॅ लाऽगिथ जय।।

✡

(168)

کوٚستوٗر تہٕ لولہٕ کَلان
کُس چھُ سَنان کیاہ چھُ سَنتھ
ماز ہرِتھ رَتھ چھُ مَلان
کَس چھُ ژھینان اَتہٕ گَتھ

(169)

عَقلہٕ رٚوستے شُکل کیاہ
سو عَقلہٕ نَقُل چھا
شالس کھٕسِتھ ژھوہ کیاہ
بیاکھ بیکِل زانُن مہٕ زانہٕ

(170)

آسہٕ بیٚلہٕ پانہٕ پوٗرِ پرَمانے
ژوٗرِ جانانے روزِ نا زانہٕ
پھٕلہٕ وُچھان پُری مَحَل
اَندرِ سَنانے خالے کانہٕ

168

को'स्तूर ति बोलि कलान,
कुस छु सनान क्याह छु सथ।
माज़ हऽरिथ रथ छु मलान,
कस छु छ़यनान अतुँगथ।।

✡

169

अकुँलि रो'स्तुय शक्ल क्याह,
स्व अकलि नकुँल छा।
शालस खऽसिथ छ़्‌वह क्या,
ब्याख बेकुँल ज़ानुन मुँ ज़ांह।।

✡

170

आसि ये'लि पान पूरि परमानय,
चूरि जानानय रोज़्या ज़ांह।
पऽहऽल्य वुछान पऽरी मऽहल खानय,
अऽन्दुँर्य प्‌ानय खालुँय क़ांह।।

✡

(171)

پَٹھٕ رۄستے گرٹھٕ ناپھری زِ
کأنسہٕ پَلزِ تھٕج نَکادِس
اَنتہٕ رۄستے وۄنتا سۄری زِ
اَدٕ نامٕری زِ مَرناتھَس

(172)

وَرٕ مُٹھَس سَٹہٕ نوگٲری زِ
ماوٕ داوی زِ ہٲری زِنہٕ زاہٕ
وبھتہٕ وآنی نابَد نوگٲری زِ
دَہأنسَں ہٲری زِ پانس شوہَہ

(173)

وَنہٕ وُچھَس کوُرُم گمھا
دیشے دوُرُم مۄحَرَم گٔشے
رُچھہٕ کَرِتھ تھوُوُم پاشاہ
تِمے سو چھا گرِتھ گٔے

171

पट्टुॅ रो'स्तुय ग्रट्टुॅ ना फिर्यज़े,
काऽंसि पलज़े थऽज कादस।
अन्तुॅ रो'स्तुय वोन्ता सो'र्यज़े,
अदुॅ ना मऽर्यज़े मरनाथस।।

✡

172

वटुॅ मटस सटुॅ नो कऽर्यज़े,
मावुॅ दावय हऽर्यज़ि नुॅ जांह।
व्यथुॅ वाऽन्य नाबद नो कऽर्यज़े,
दहानस बऽर्यज़े पानस सु हः।।

✡

173

वनुॅनुॅ वछस को'रुम गछा,
घये दोरुम मो'हरम गऽय।
रछि कऽरिथ थोवुम पाशाह,
तिमय स्वछा कऽरिथ गऽय।।

✡

(174)

دَر پَرِ وَ چھپَس ہَرِ لگے
دَرِ داوَس بَنہ کشیاہ
اَتھ خورِ بینَس ماہ جبنَس
دودِ سُینک ننَہ نا

(175)

ہُنہ اُثرَس تاَلی لرَ زُن زال گوم
مَن کُشگال گوم ژرَس کشیاہ
ژیتہِ سُمرژ تفشُن بال پشیوم
پھرِتھے نال گوم سوءرَس کشیاہ

(176)

نادانہِ آتنشدِ داما سوّری زرے
آتمہِ دھرمَس بُری زرے ژرے
سون، روپھ، لود، مَن پنہِ گرُی زرے
آدیاتمہِ یوگنچ گری زرے کژے

174

दरपर्दु वछस हरदु लगे,
दर्दु वावस बनि क्याह।
तस खवर्दू बीनस माहजबीनस,
दोद सीनुक ननि ना।।

✡

175

हु अऽन्ज़स नाऽल्य् लर्जुन ज़ाल गोम,
मन कंगाल गोम ज्रस क्याह।
च़्यतुं सुमरुऽच़ नंफचुन बाल प्योम,
फिरिथ नाल गोम स्वरस क्याह।।

✡

176

नादानुं आनन्दुं दामा सो'र्यजे,
आत्मुं धर्मस बऽर्यज़े प्रय।
स्वन, ख्वफ, ब्वद, मन पर्नुंनुय गऽर्यज़े,
अध्यात्मुं यूगुंच कऽर्यज़े क्रय।।

✡

(177)

سَنگمہ سوٗتھے گَرٕتھ ہیتھ چھلِتھے
گُپ پانٕ ڈٕلِتھے سَنتوشے
یادِ کی گرداہ گوٚرٕ شنٕز مُٔلی تھے
ہَن ہَن پھوٚلرِتھ وَن پوشی

(178)

آزار، وزار، شروزر تھوٗوُم
ظعنہ کرٕنوُم مَن ووٚنہ کار
پرانہ آہار پہر دار کرٕنوُم
نوٚن اَدٕ پرٕوُم سَت گوٚرٕ دار

(179)

گوٚرٕ دیان موٗٹھ بوٗتل وٕٹھ
آدِ ناتھس نمسکار
برہمہ گرنٹھ مولادارٕ رٕٹھ
ہٹہ ژھٹہ پرٕو اومکار

177

संगमुॅ स्वधो बुधा छे'ल्यूथुॅय,
गुप पान वऽल्यथुॅय संतोशय।
पादकी गर्दा ग्वरुॅसुॅन्ज़ मऽल्यूथुॅय,
हनहन फो'लुॅरिथ वन पोशिय।।

✡

178

आच़ार, व्यच़ार, श्रोच़र थोवुम,
ज़्वनुॅ करनोवुम मन व्वपुॅकार।
प्राणुॅ आहार पऽहरुॅदार करुॅनोवुम,
नो'न अर्दुॅ प्रोवुम सथ ग्वरुॅ द्वार।।

✡

179

ग्वरुॅ द्यान मो'टिथ बूतल वऽटिथ,
आदि नाथस नमस्कार।
ब्रह्मुॅ ग्रंथ मूलादारुॅ रऽटिथ,
हठुॅ छ़टि प्रवुॅ ओंकार।।

✡

(180)

گیٖان مٔنٛدرِ مٔنٛدرِ گیٚاۍ آنیو تھوٚوُے
اَپٕنٕ ڈٔلو تھوٚوُے گرُسٕس دٔیان
تھٔنۍ پانہٕ لُوٚگِ لوٚ پیٚٹھ آوُسے
کٔنۍ رٔو دی اٚنۍ پٔرزٕ وان

(181)

پٔرکٕرٕژ گیٚانس لٔوگے سَنس
مٔتھیا تٕرٛآوِتھ شوٗزٕرن پان
گُرُس تٕرٛآوِتھ تھٔپنہٕ شَنسُ
پانہٕ بَنٕ گیٚانہٕ پٔرٛدان

(182)

سوٚنٛدرِ تۄنٛدرس وۄتہٕ نارٕ گوم
پٔزرک سارٕ گوم اَپٔرِس تلَ
سوٚنٛزرِ گرِتھ کھارٕ دِتھ مارٕ گوم
مَنٛز بازارٕ گوم کرِتھ ژھَل

180

ज्ञान मऽन्द्य मऽन्द्य ज्ञाऽनियव थोॅवुय,
पऽंडितव थोवुय गुरसस द्यान,
थऽन्य् पानुॅ यूगियव प्राऽवुॅय
कऽन्य रूदिय अऽन्य प्रचुॅवान।।

✡

181

प्रकृऽच़ ज्ञानस यूगय सनुस,
मिथ्या त्राऽविथ श्वज़ुरुन पान।
गुरुस त्राऽविथ थनि सनुस,
पानुॅ बनुन ज्ञानुॅ प्रदान।।

✡

182

सऽन्दरिथ तोॅन्दरस व्यतय नार गोम,
पज़ुरुक सार गोम अपज़िस तल।
स्वर्नुॅय गऽरिथ खार दिथ मार गोम,
मंज़ बाज़ार गोम कऽरिथ छ़ल।।

✡

(183)

گوٗرِ شَبدَس لیُس نِشٹھا تھاوے
لیُس تژوٗپراوے دارِ تہٕ بَر
مَنٛگ مَنکہٕ تارِ ی داوے
سُے ہو پڑاوے موکھش وَر

(184)

گٔنی شیٚچھ وُنِتھ گوم مَنٛزکَنس
ہَرِژ تھَٲچھ کٔرنَم مَنٛز صُٔحراو
ٹھُٔہراو دوٚیتَم کَرمَنٛز مَنَس
اَدٕ میٚژِ وَلنَس مےٚ تہٕ سوٗنِتھ آو

(165)

دوہ تارَے ژھوہ مےٚ موٗرُم
ہَرُد زوٗنُم سوٗنِتھ آم
یَرتہٕ پَنٛژ وُمبرِ ژوٗرُم
ہمَہٕ ٲنِتھ کاو دژام

183

ग्वरुँ शब्दस युस निष्ठा थावे,
युस त्रो'परावे दारि तुँ बर।
मनुक मनकुँ तारी दावे,
सुय हो प्रावे मो़क्ष वर।।

✡

184

कऽन्य् शे'छ वऽनिथ गोम मंज़ क़नस,
हचि़ थफ कऽरनम मंज़ सऽहराव।
ठऽहराव दो'पनम कर मंज़ मनस,
अर्दुँ मे'चि़ वनस मे' ति सोन्थ आव।।

✡

185

द्वह तारय छ़वह मे' मो'रुम,
हरुद ज़ोनुम सोन्थ आम।
पर तुँ पनुन वुम्बरि चो़रुम,
हंसुँ बऽनिथ काव द्राम।।

✡

(186)

موتڑی ہوتڑ ہیچھنہ دڑالیس
شَرن گیئس سَت گوڑہن
آدنہ آردنہ اشدرڑالئیں
گاَرتھ آلیس ساآرتھ دَلن

(187)

دورلَب پانئے سولَب بَنے
بیلہ گنے تَ سُشَد ناو
بود شودِی مَن ہا تنے
اَدِ ہو سَنے تئمی سُشَد باو

(188)

وُلہ منی کھَتھ ہا نا
لاکَم چاآرتھ موریوم کھور
مَنٹنہ جایہ دِژوم مَنا
بہ گئیس فتا سہ دڑاو ڑور

186

म्वर्नुय ह्वनर हे'छिनि द्रायस,
शरण गऽयस सथ ग्वरुॅहन।
आदनुॅ आरदनि अन्दर च्रायस,
गाऽरिथ आयस साऽरिथ दन।।

✡

187

द्वर्लब पानय स्वलब बने,
ये'लि गने तसुन्द नाव।
ब्वद्ध श्वदिय मन हा तने,
अदुॅ हो सने तऽम्यसुन्द बाव।।

✡

188

वुलुॅमन्यन खाऽसिथ हना,
लाकम चाऽरिथ मूर्योम खोर।
मनटिनि जायि दिच्रोम मना,
बुॅ गऽयस फना सु द्राव ब्रोर।।

✡

(189)

گَنٛگہِ بلے گَنٛگجہِ وونی چوم
گبگہٕ وآلتھِ گُپ سہ وونی
گاہہُ پڑوے گوٚٹ ڈوٗر گوم
اَدے پڑزُوم گوسچہِ گوسونی

(190)

اوٗمےَ ہمےَ یمےَ رمُن
ووٚمےَ لمَنُ ہشیوٚر کُن زور
ژور ترٛاوِتھ پنٛژِ مہ خمُن
شتیٚمہِ شاہ مژران تور

(191)

گوٗرَن کوٚرنَم یہی ووہ پدِلش
ظوٗنہٕ پرَ دیش والِسَ پھیر
ژینُم ژیٚے مَنزِ چھےُ الیش
چھےُ ژیٚے نِش مہ کرَ ژیر

189

गंगुॅ बलय गंगुॅजि वोन्यू चोम,
ग्यगुॅ वऽलिथ गुप सु वोन्यू।
गाहऽ प्रवे गो'ट दूर गोम,
अदय प्रज़्वुम ग्वफि गोसोन्य।।

✡

190

ओइंमय हमय यमय रमुन,
वोमय लमुन ह्यो'र कुन ज़ोर।
च़ोर त्राऽविथ पूॅन्चिमि खंमुन,
शो'यमि शाह मुॅच़रांन तोर।।

✡

191

ग्वरन को'रनम यिय व्यपदीश,
ज़्वनुॅ पर दीशे वापस फेर।
चेनुन चे'य मन्ज़ छुय ईश,
छुय चे'य निश मऽ कर चे'र।।

✡

(192)

نار أنٛدری ؤشٛندرِ تھ تھاوان
سُے پٔرزٕ لاوان دۄادٕ دیشٕ
وؠد، شاسترٕ سُے پَرٕناوان
چھُے ژیٖنہٕ ناوان دۄ پِدٕ لیشٕ

(193)

یُشٛدر أنٛدری کَتہٕ ناوُن
پَن تھٲوُن ظوٗنہٕ گیشٕ
سِتھٕر وُڈُ وُٹی ڈٔیٖچہٕ تھاوُن
پرانہٕ پٔرٲوُن تروٗگُن ویشٕ

(194)

کَلہٕ یُگ پاکھَنٛڈ بٔس مٔہ گارُس
گرٛہستی چھُے گورٕ ودیٖدٕ لیش
کَتھٕ منٛترٕ سے کَتھازٲرُس
ژیٖنُن گور چھُے بَدلِتھ ویش

192

नार अऽंदरी सऽन्दरिथ थावान,
सुय प्रज़लावान द्वार्दुदीश,
वीद शास्त्र सुय परनावान,
छुय चे़नुंनावान व्यपुंदीश।।

✡

193

यऽन्दुंर अऽन्दरी कतुंनावुन,
पनय थावुन ज़्वनुं कीश।
सुर्थुंर वऽट्य वऽट्य ड़ेंजि थावुन,
प्राणुं प्रावुन त्रो'गुन वीश।।

✡

194

कलुंयूवग पखांडस मऽ गारुस,
गृहस्ती छुय ग्वरुं व्वपदीश।
कथि मन्ज़य कथा चारुस,
चे़नुन ग्वर छुय बदलिथ वीश।।

✡

(195)

گَگنٕہ بَلَس اٲگن لۄگُم
سَگنٕہ وۄتھُم وارَے وٕتھہ
وَگہٕ زٲٹھہ تگہٕ دۄگُم
گٕشیانٕہ وۆیدرے شیتہٕ وٕتھہ

(196)

سو دیشے گگنہٕ دیشے
دَرو لیشے بڑہمہٕ سَرے بڑہمہس
ترٕ گنُی سو لبا تیتس
ستھالیس زگہٕ آدارس نمس

(197)

آسہٕ لیکھتھہ ییٖ لَلاٹس
لوٗزٕ یاٹس دۄش کیاہ
تاو لگمٕژ آسہٕ شاٹھس
گاٹھہ دِیہٕ تتھہ واٹھہ کیاہ

195

गगनुँ बलस अऽग्न लो'गुम,
सगनुँ वो'थुम वारय वे'ह।
वगि रऽटिथ तगि दो'गुम,
ज्ञान वे'दे शीति वे'ह।।

✡

196

स्वदीशे गगनुँ दीशे,
दर्वेशे ब्रह्मुँसरय ब्रह्महस।
त्रिगुणी स्वलबा तीतस,
स्थापस ज़गि आदारस नमस।।

✡

197

आसि लीखिथ यिय ललाटस,
पूज़ि पाटस दूष क्याह।
नाव लऽजमुँच़ आसि शाठस,
गाठ दियि तथ वाठ क्याह।।

✡

(198)

ہَٹہٕ رُٹھِتھ ہَپٹہٕ مہٕ لیکھُس
نُمِتھ وَلنُس مۄرِی سٕکار
دارِ گَڈِتھ ٹُری اَژُس
رُٹِتھ روزُس کھوٕرِ شۄر

(199)

اَنٛدَر اُژِتھ سۄ شَدَر کھٹُن
نَوَن دٕوارَن ٹھُوِتھ تۄر
گاگرِ منٛزرے آگرٕ رَٹُن
سِہ نَبان آسِتھ برٛوٚر

(200)

لیَس لَگِنہٕ آسہٕ اُگت ہتھے
گوٚرے وۄپدیشے پٔرٛاوِ سُے
راوِ تو اَدٕ پَسر دِلپشے
شِوٕ دِلپشے کھارِ سُے

198

हठुं रऽटिथ पटुं मुं लेखुस,
नऽमिथ वनुस मूरिध काऽर।
दारि कऽडिथ बऽर्य अचुस,
रऽटिथ रोजुस ख़्वरुँ शोर।।

✡

199

अन्दर अऽचि्थ स्वंदर खाटुन,
नवन द्वारन थऽविथ तोर।
गार्गुरि मन्जुॅय आर्गुरुँ रटुन,
सुंह बनान आऽसिथ ब्रोर।।

✡

200

यस लगन आसि अग्न हिशो,
ग्वरय व्वपदीशो प्रावि सुय।
रावि नो अर्दुं पर दीशो,
शिवुं दीशो खारि सुय।।

✡

(201)

سَت سَنگےَ رَنگ پڑاوُن
اَنگےَ لَباملِتھ چھےُ
گَنگےَ وانے مَن ناوُن
بَنگہٕ چاوان ژُلِتھ ڈےُ

(202)

وۄیتھ گومُت بَٹھ کھارُن
پَلہٕ مہٕ تراوُن ہا گھَل
ہَٹہٕ رُٹِتھ رَتھ کھارُن
پھولِتھ نیرِس کرمہٕ پھَل

(203)

گاشرس اَنہارَ سے
ہوشدارو گوش تھوو
مَن مُتی گفتارَ سے
نو بہارَ سے ہوشہٕ نوو

201

सत् संगय रंग प्रावुन,
अंगय बस्मा मऽलिथ छुय।
गंगय वाञे मन नावुन,
बंगुॅ चावान चऽलिथ दुॅय।।

✡

202

वे'थि गोमुत बठि खारुन,
यलुॅ मुॅ त्रावुन हाखल।
हटि रऽटिथ रथि खारुन,
फवलनुॅ नेर्यस कर्मुॅफॅल।।

✡

203

गाशरिस अनुॅ हारय,
होशदारव गोश थोव।
मन मऽस्ती गुफतारय,
नव बहारय होशिनोव।।

✡

(204)

مےٚ مےٚ کَران وُچھتھ ژۄر گوم
پھۄر گوم کَران واویلاہ
ہنزُ ہُرِتھ اَنٛدَر مۄر گوم
اَنٛدرِیُم دۄر گوم دِتھ خُلاہ

(205)

یَتھٕ تراوِتھ بِہیٚس سَتھٕ
راز دآری ووٚنتا دیاو
پھیارِ کُڈِتھ وارِ اَنھ
وَچھِ اَنھ لۄرِ چھاو

(206)

ڈیڑِ وآنی بیڈِ ژٕٹِتھ
دۄار یَلہٕ گوم وشرارِ سیتی
مُحلَ خانٛچ ہیر ژٕٹِتھ
گُل پھولِتھ اَدِ وارِ کیتی

204

मे' मे' कराऩ बुछिथ च़ो'र गोम,
फो'र गोम करान वाहवेला।
ह्यनुर बऽरिथ अंदर मो'र गोम,
अऽंदरिम दो'र गोम दिथ खुल्ला।।

✡

205

पनुन त्राऽविथ बे'यिस सनुन,
राज़दाऽरी वो'न्त ह्याव।
फ़्यारय कऽड़िथ वारुँ अनुन,
वछि अनुन पूरुँ छाव।।

✡

206

डीडय़्वाऽनिय़् बेडि च़ऽटिथ,
द्वार यलुँ गोम व्यच़ारुँ सूत्य।
मऽहल वानुँच हेर रऽटिथ,
गुल फ़्वलन अदुँ वारुँ कूँत्य।।

✡

(207)

لادَن تڑآوِتھ سَن سمِوادَن
مَنٛز سَم ژَم آدَن تَس
تَن شوٗمرِتھ رَم مَنٛز پادَن
لوٗزَن شاشتہٕ رٕوپہٕ اَرزوٗن لیَس

(208)

گرٛہستَس ژُمُس دَستا لَستے
سَرَس تھوٗوِتھ سَردارِی
موٗہ، کرودھ، لوٗب کَرُن اَپتے
ہَرَس تڑآوِتھ ذِمہٕ وارِی

(209)

دوٗرِ لَب چھُنہٕ مَنٛز سرٛوٗپٕ آکارے
نِراکارس مَنٛز ہِنہٕ ہَتے
ووٚتھِ لَب ژھاںڈُن ہمیشہٕ دَربارے
پٕرژَلہٕ اومکارے مَنٛز مَنے

207

लादन त्राऽविथ सन संवादन,
मंज़ सम चम आदन तस।
तन शो'मरिथ रम मंज़ पादन,
पूज़न शान्ति रूपुँ अज़ो'न यस।।

✡

208

गृहस्तस नमुस दसबस्तय,
सरस थऽविथ सरदाऽरी।
मोह क्रूध लूब करुन अस्तुँय,
हरस त्राऽविथ ज़िमुँवाऽरी।।

✡

209

दुर्लब छुनुँ मंज़ सर्वआकारय,
न्यूराकारस मंज़ हनि हने।
व्वटि लब छा़न्डुन हंसुँ दर्बारय,
प्रज़लि ओंकारय मंज़ मने।।

✡

گَنٛڈِ بالَس گَنٛڈِ ہَٹے
رَٹُوٚ ژَھٹے ٹیٚشہِ پرِ گوٚں
ہَٹہِ ژھوٚ کِتھ پٕژلوٚ پھَٹے
گاہ ژَھٹے رامہِ جوٚ

(211)

بانہِ ژٕلِتھ پانہِ تھاوُن
راوِ راوُن اَکھ مہِ کھیوٚن
مَنہِ مَدِ ہوٚس نیٚنٛدرِ ساوُن
ییٚپش پٕراوُن وِیشِ ترٕژےٚ گوٚن

(212)

اَز اَسے سوٚرکھ وایہِ ما بَرکھ
مُنڑِتھ قاعیدِ بَرَکھ کیاہ
مُرِتھ مَرَکھ پانٕس پھِرَکھ
زِنٛدَے مَرَکھ ہَرکھ ما

210

गटुँ बालस गटुँ हटे,
रटु छ़टे यऽन्द्रुँ गूँ।
हटि छ़ो'किथ प्रणव फटे,
गाह छ़टे रामुँ जू।।

✡

211

बानुँ च़ऽलिथ पानुँ थावुन,
राव रावुन अखा मुँ क्षण।
मनुँ मदहो'स ने'न्दरि सावुन,
ईश प्रावुन वीश त्रे' ग्वन।।

✡

212

अज़अय स्वरखा वायि मा बरखा,
बुडिथ काऽयदुँ परखा क्याह।
मऽरिथ मरखा पानस फ़रखा,
ज़िन्दय मरखा हरखा मा।।

✡

(213)

کاٹی اَدٕ ما روزِ یاوُن
ہَرٕ سورُے ہَرٕد واو
ہوشہِ اَنٛدرِمہ پوٚشٕ چھاوٕنۍ
ہمسہٕ دارَے پوٚڑی تڑاو

(214)

لُوگہٕ رٕوٚستُے پان زانُن
وَنہٕ رٕوٚستُے وانٛدُرزَن
لُوگہٕ سوٚستُے پان مانُن
ڈٕلَس دانہٕ رُوٗن زَن

(215)

وَنہٕ کیسرٕ بَنہٕ کرِتھ
مَنہٕ سوٚرِتھ راتھ دِن
دَنہٕ نَینہٕ پالَس پٔسِرِتھ
ہَنہٕ کھشاوِتھ وُہہِ زَن

213

काऽल्य अदुॅमा रोज़ि यावुन,
हरि सोरुय हर्दुॅ वाव।
होशि अऽन्दरिमि पोश छावुॅन्य,
हंसुॅ द्वारय पूर्य त्राव।।

✡

214

यूगुॅ रो'स्तुय पान ज़ानुन,
वनुॅ रो'स्तुय वांदुर ज़न।
बोगुॅ सो'स्तुय पान मानुन,
ड़लस दाञि रुवुन ज़न।।

✡

215

वनुॅ केसरुॅ बनुॅ कऽरिथ,
मनुॅ सो'रिथ राथ द्यन।
दनुॅ पनुॅ पानस पऽरिथ,
हनुॅ ख्याऽविथ वुहि ज़न।।

✡

(216)

سیٖندرِ سَرس ووٚٹھا لٲیِتھ
وٲیِتھ پوٚنہِ سیتارِ نَے
اوم کَترُ وارِ پٔیِتھ
نارِ وُزمَل وُہِتھ گَے

(217)

وارِ لولَس دار ٲگِتھ
ظوٗن ٲگِتھ نار گوٚ
ٲندری مارَے وارِ ڈٔگِتھ
سوٚپُن ٲبنِتھ ساکار گوٚ

(218)

کوکرِ دِگہِ دِگہِ تُلِتھ
تَنہِ ٲملِتھ سوٗرٕ تہِ ساس
سوٚ گَلے وٕژٕ ژُھپلِتھ
دوٚہ ڈٔلِتھ نوٗن سِری یہِ خاص

216

से'न्द्रि सरस व्वठा लाऽयिथ,
वाऽयिथ पवनुँ सेतारुँ नय।
ओम कतुर वारुँ पऽयिथ,
नारुँ वुजॅमल वुहिथ गऽय।।

✡

217

वारुँ लोलस दार लऽगिथ,
ज़ोन लऽगिथ नार गव।
अऽन्दुॅर्य मारय वारुँ दऽगिथ,
सो'पुन बऽनिथ साकार गव।।

✡

218

क्वकरुँ दिगि दिगि तुलिथ,
तनि मऽलिथ सूर तुँ सास।
स्वकले वृऽच छऽलिथ,
द्रह ड़ऽलिथ नो'न सियॅयि खास।।

✡

(219)

مَرٕژ ٹیٚتھ مِشرٕ مۆدُر چھُے
پانہٕ آۆدُر چھُے وارٕ ہۆکھ
نِشہٕ بیٚتہٕ کھوتہٕ ووٚدُر چھُے
مَنزٕ شُدر چھُے ووٚٹہٕ پَکھ

(220)

دۆر کَرٕ دِہہِ ڈٔرٕ راوُن
مٔہ ساوُن بَنہٕ میٚژرِ یَن
آلُژ بازِ بآزی راوُن
ستی ژراوُن پان ژَن

(221)

شَٹَس لۄرِ ترٕتھ شَٹَس ٹُرٕتھ
ژٔکرَے گَنگہِ ٹُکتھ گوَ
لَے گرٔتھِ گرٔھی نٔے سوٚرِتھ
اَنتہٕ اَننتَہ بیٚیہِ زیٚوو

219

मर्स्रॅच्यॅु ट्योʼठ मिशरि मोʼदुर छुय,
पानि ओʼदुर छुय नारॅ होʼख।
निशि बिहिथ ख़ोतु व्वदुर छुय,
मंजु सऽदॅुर छुय व्वटि पख।।

✡

220

दोʼर कर दिह्य दऽरॅरावुन,
मऽ सावुन बनि मेʼचि़बन।
आलुच़ बाज़ि बाऽज़्य रावुन,
सूरॅय प्रावुन पान ज़ऩ।।

✡

221

शर्टॅु पूरि तऽरिथ शटस पऽरिथ,
च़ऽकरॅ गेʼगि लऽगिथ गव।
लय गछि गछ़िनय सोʼरिथ,
अन्तॅु अन्नतः बेʼयि ज़्यूोʼव।।

✡

(222)

تۆچھم پتہٕ پان تَس مُچھُم
دۄشِتِنَم پانٔے پَنُن دام
تا بہِ وۄنٛدِ ہیۆنٛدہٕ رۆچھُم
وُچھُم ساسہٕ گاٹہٕ ٹیکھو رام

(223)

نۄکرِ رَز کٔرِتھ تھاوُن
وُکرِ والُن کَرُس گرٕن
مٔکرِ چھٔلِتھ سوکھرِ یاوُن
بأگرِتہٕ ہیہِ پانہٕ تٔرٕل

(224)

دۄکھ ہَرِ فاقہٕ پھیرِ
یۆد ہتاوَکھ تَن تہٕ مَن
سوکھ ژَرِ باو مُہرِ
شۆدِ کھٮ۪کھ یۆد نام لۆزن

222

तो'छुम नुँ पान तस मुछुम
ह्युतनम पानय पनुन दाम।
नाबि व्वन्दि ब्यन्दु रो'छुम,
वुछुम सासि गाहऽपक्ष राम।।

✡

223

नो'करि रज़ कऽरिथ थावुन,
वऽकरि वालुन करुस गून।
मऽकरि छे'लिथ स्वखरि पावुन,
बाऽगरुँनुँ यियि पानुँ त्रे'न।।

✡

224

द्वख हरि फाकुँ फरि,
यो'द थावख तन तुँ मन।
स्वख च़रि बाव हुरि,
शो'द ख्यख यो'द नाम बूज़न।।

✡

(225)

سو کھےٚ پان سَکھر تہٕ تھاوُن
سو کھ دارِ ژھارُن ژٕنڈری وَن
دو کھ زانِ گٔژیان دَلیسَ پُشراوُن
بِشدرِ گاوُرن نارایَن

(226)

ہارِنہٕ گرٕژکہِ ماگنٕہو دَلبَو
لالہِ لٔژن لولِکہِ جوش
مَدِ وُستِتھ ادِ ما لَبَو
بالےَ پھپوَ کوہٕ شدِ پوش

(227)

لَبُن چھُےٚ سَن دِنی پانَس
ہہتھ لوٚب روزٕ جہانَس
راوٕرُن چھُےٚ لامَقامَس
نِتھ پےٚ بوٗزٕ خَزانَس

225

स्वखय पान सखारिथ थावुन,
स्वख दारि छ़ारुन च़ऽन्दरी वन
द्रख ज़ान ज्ञान दयस पुशराव़ुन,
बिन्द्रि गारुन नारायण।।

✡

226

हारुॅनि ग्रे'कि मार्गुॅन्यव दबव,
लाल लबुन लोलुॅकि जोश।
मर्दुॅ वऽसिथ अर्दुॅ मा लबव,
बालय फबव क्वन्दुॅ पोश।।

✡

227

लबुन छुय सन दिन्यू पानस,
ह्यथ लो'ब रोज़ जहानस।
रावुॅरुन छुय मंज़ ला मकामस,
निथ पथ बो'ज़ खज़ानस।

✡

(228)

کوٚہَن دوت دوہ ڈٲلِتھ
شاہَس ہٕنتِھ پیادٕ ییو
سیہٕ ژٲم شال وٕلِتھ
ہٕشی کھیٚلِس کھیتھ گوٚ

(229)

دَھرمہٕ راز دَھرمُک سار
بےٚ پاسہٕ کرُٕون کار
سَنسار دَرُٕون نار
پَرُن ترٲوِتھ کھیاوان ہار

(230)

ڈٕنرِتھ مہٕ ڈٕنراوُن
ہٕیتھرِم ہٕچھرِس پاوُن کیاہ
ہیٚتُون چھےٚ مہٕ ٹھٕٹھراوُن
گژِھہٕ پھیرِی دِیاوُن کیاہ

228

को'हन वोत दूह ड़ऽलिथ
शाहस बऽनिथ प्यांदुॅ प्यव।
सुॅहुॅ चम शाल वऽलिथ,
हऽस्य् खो'लिस ख्यथ गव।।

✡

229

धर्मु राजुॅ धर्मुक सार,
बे पासुॅ करुॅवुन कार।
संसार दर्ज़ुॅवुन नार,
पचुन त्राऽविथ ख्यावान हार।।

✡

230

दऽनिरिथ मुॅ दऽनिरावुन,
पऽथरिम पऽथरिस पावुन क्याह।।
सो'न छुय मुॅ ठऽठरावुन,
ग्रटुॅ फिर्य द्यावन क्याह।

✡

(231)

دَھرِ مَچ وَتھ، دَھرمُک رَتھ
دَھرمہٕ راز بیٹھ سَوار
ڈٲئِتھ ژٕٹِتھ کُنی کَتھ
زٕپو آسی تَن یا اوَتار

(232)

بیقل لوگُتھ آسِتھ داناہ
ہَتسیا کھشیووُے کاوَو وَن
سونرِس دُشٹنگھ کھارِ واناہ
پاناہ ہُشدرِ لوُے کیشازِ مَن

(233)

لَبنچہٕ سُگلے لوٚ یمُت راوِتھ
مَنچ ترٲوِتھ اَتھےٚ سوٚز
یوٚزہیٕدِ بُجرے گَژترٲناوِتھ
وٚیدِ وزِ ناوِتھ کھیٲوِتھ لوٚز

231

धर्मुच वथ धर्मुक ऱथ,
धॅर्मु राजॅ़ प्यठ सवार।
ड़ऽटिथ रऽटिथ कुनी कथ,
ज़ीव आँऽस्यतन या अवतार।।

✡

232

बेकॅुल लोगुथ आऽसिथ दानाह,
हंनॅुस्या ख्योवुय कावव वन।
स्वनॅुरिस ह्युतुख खारॅुवानाह,
पाना हऽन्द्रयोय क्याज़ि मन।।

✡

233

लबॅुनॅुचि कले लो'बमुत राऽविथ,
मनॅुच त्राऽविथ अथय सो'ज़।
बो'ज़ हॅुन्दि बुजरय क्रंज़ा नाऽविथ,
वे'दि विज़िनाऽविथ, ख्याऽविथ पो'ज़।।

✡

(234)

ژھوپہ ہیٚشدِ ژھوپرٕے ژھوٚہ ژھوٗکرٲوِتھ
پٔن ہُمہٕ نٲوِتھ راٚتو دیٚن
وۄہ شدِ ہیشدِ آگرٕمَن دۄبرٲوِتھ
رۄِ پشرزِ ناوُن تارایَن

(235)

شُنیک شُنیر شُنہٕ رٲوِتھ
بھوٗ: مِلہٕ نٲوِتھ سۄ سۄشواہ
اَدیاتمک آنُنشدا پرٲوِتھ
شیٚرِ ژِکرس نَموشمَہ

(236)

لۄرتہٕ آمُت یہٕ اوس یِیرِتھ
پھیٚرِن پھیرِتھ پھیرِم تاَن
وُتہر گرٕھِتھ ہُمہٕ چارِتھ
گرٕاکھ گوَنیرِتھ شیٚرِتھ وان

234

छ्वपि हुँन्दि छ्वपिरय छ़्वह छ़ो'कराऽविथ,
पन हुमुँनाऽविथ रातो द्यन।
व्वन्दि हुँन्दि आग़ुँरुँ मन दो'बराऽविथ,
रवि प्रज़नावुन नारायण।।

✡

235

शुन्युक शुन्यर शुनुँराऽविथ,
भूः मिलुँनाऽविथ सू स्वः।
अध्यात्मुक आनन्दा प्राऽविथ,
श्री च़ऽक्रम नमो नमः।।

✡

236

लूरुँनुँ आमुत यिय ओस यीरिथ,
फे'र्यन फीरिथ फीरिम तान।
वे'हरुँ गऽछ़िथ बुमुँ चाऽरिथ,
ग्राख गव नीरिथ शीरिथ वान।।

✡

(237)

پیران پیران مُسہٕ زالٔگ ڈٹھس
سپیرن ژٕٹھہ ویرٕنی داو
ہمس تھپہ دِتہ تھٔمن ژٕٹھس
والپس ٹھیٹھس مَنٛز صحراو

(238)

وَرزٕ واونہٕ لارِ رَچھُم
وارٕ توٚچھُم مَنٛز دوٚنٛدرے
واوٕ وُزملہٕ فارُچھُم
ہوٚشرٕہ مُچھُم مَنٛز سیٚنٛدرے

(239)

مَنٛز ممتا وَچھہِ ساآوِتھ
تھاو ژٕچھہ ژٕچھہ دِہہ وِبوٚت
ساتہٕ سٔمیے نیرٕو تراوِتھ
گژھٕزِ نے کِتھہٕ کَنہٕ کوٚت

237

यीरान यीरान मुंह ज़ाऽल्य वऽर्टुस,
सीरन च़ऽरिथ वीरुन्य दाव।
हमस थफ दिथ थमन रऽर्टुस,
वापस फऽर्टुस मंज़ सऽहराव।।

✡

238

वर्जु वावुनि लारि रो'छुम,
वारुँ तो'छुम मंज़ व्वन्द़े।
वावुं वुजुमलि नार वुछुम,
होंछ़ मुछुम मंज़ सेंदे।।

✡

239

मंज़ ममता वछि साऽविथ,
थाव रऽछ रऽछ विह्य विभूत।
सातुं समये नेरुँ त्राऽविथ,
ग्रऽन्जुनय किथुं कति कूत।।

✡

(240)

ناپرِ کرتل پئس ہاژالی
پئسے گالِ پَنن کئیت
وَنہ اَمرِتھ سئے اَد والی
تَس سوتہ کالے ہنے ہیوت

(241)

بیشد اَثرِتھ بیشدرِ ژرِتھ
والپس وُستِتھ مَنثرِ وو دُر
برہمہ ہیرِ اَندری کھسِتھ
برہماندہ نیرِ رام رام بُدر

(242)

برہماندہ نندِ اندری وُستھ
سوزے ژئستھ وو ندژھنہ موُدر
شاہ تژ منتر گاہہ لبستھ
پتھ موژرنہ کنیثہ اَد ہوکھ تہ اودر

240

नारुँ करतल युस हा चालि,
युसुय गाली पनुन क्युत।
वनुँ अमर्यथ सुय अदुँ वाली,
तस सोन्तुँ कालय बने ह्यो'त़।।

✡

241

ब्यन्दुँ अऽचि़थ बिन्द्रि नऽचि़थ,
वापस वऽसिथ मंज़ व्वदुर।
ब्रह्मुँ हेरि अऽन्दरी खऽसिथ,
ब्रह्मांडुँ नेरि राम राम बऽदुँर।।

✡

242

ब्रह्मांड़स बिन्द्रि अंऽन्दरी वऽसिथ
सोरुय च़ऽसिथ व्वंदुँ छ़टि मो'दुर।
शाह नचि़ मंज़ गाह बऽसिथ,
पथ म्वचि़र्नुँ के'न्ह अदु हो'ख ओ'दुर।।

✡

(243)

زُت نکھیتر ساتھ وُچھتھ
تھوٗوُم رٔٹِتھ کرٕ لوٗم جتُھ
لُوٗسہ بِژار آگیم تَچھُتھ
ٹیٚتم مُشرِتھ کھیشوم توٚت

(244)

ٹھیپشوٗرس سَت گوٗرس
ژٔرٕن ژٔٹِتھ دِسس باوٕن
بِژھہ گَشیانہٕ اَمرِ پشوٗرس
پِژان میلنہٕ بَنہٕ گَمُن

(245)

ژبتہ پیڈا وبتہ کرُن
دیشانہٕ دَرُن کُن آلپش
پِژانہٕ ژوٗرس وارہٕ پھِرُن
یارِ گرُن مُشر ژوٚلِش

243

रुत, नक्षत्र साथ वुछिथ,
थो'वुम रऽटिथ करयोम जुत।
लूबुं ब्राऽर गऽयम वुछिथ,
पऽतिम मऽशरिथ ख्योम तो'त।।

✡

244

तपीश्वरस सतुग्वरस
चरण रऽटिथ दिस बा वो'न।
ब्रह्युं ज्ञानुं अमरीश्वरस,
प्राण मेलनुं बनि कुन।।

✡

245

छ़यतुं पीड़ा व्यतुं करुन,
ध्यानु दरुन कुन ईश।
प्राणुं चूरस वारुं फरुन,
यारि करुन मंज़ प्रवीश।।

✡

(246)

پانہٕ دُپتھ پان ژھینٛپتھ
پانٕی پانئے ڈالان ہوش
پانئے پانَس منٛز گُپتھ
پانَس لاگان پانئے پوش

(247)

شیشہٕ ناگے سآلا کرِتھ
شینہٕ مانئے وُلِتھ زَن
اَگاد آننٛد اَنٛدری ٲرِتھ
ترٲِتھ گیٔہ ووشتہٕ کھوٗن

(248)

میاونِہ دوہ ہٕ چھاوان آلیس
مَرُن مُشرِتھ مآرِم ژھوہ
تاد ننہٕ دوہٕ اَدہ بہٕ ییٚس پالیس
مَدہوٗس کٔرِتھ گوم شراوٕنس یوہ

246

पानुँ दऽपिथ, पान छ़े'पिथ,
पाऽन्य् पानय ड़ालान होश।
पानय पानस मंज़ गुपिथ,
पानस लागान पानय पोश।।

✡

247

शीशि नागय साऽला कऽरिथ,
शीनुँ माने वऽलिथ ज़न।
अगाद आनन्द अऽन्दरी बऽरिथ,
तऽरिथ गऽयि र्म्वदु ख्वन।।

✡

248

यावनुँन्य् द्रह बुँ छावान आयस,
मरुन मऽशरिथ माऽरिम छ़्वह।
तावुनुनि द्रहऽ अर्दुँ बुँ पे'यस पायस,
मर्दुँ हो'स कऽरिथ गोम श्रावणस पो'ह।।

✡

(249)

قُلف دِتھ پھانسہِ وانَن
ذَبیح خانَن مُشرِتھ تور
ہاے کھآرِتھ آستانَن
کُنشرَن وانَن کھآرِتھ لپور

(250)

نِشایے دِوان اِنسانَن
بے زبانَن والان لپوس
تیتھِ تمَن موصیم پانَنے
اَڈبن لَشچِم، اڈبن توس

(251)

کُل لَرِ پآوِتھ مَنزرَوَن
کھَھتَن وَوان بَنگہِ لوپش
اونگچِہ دِژِ مِژ مَنزر کَنَن
ڈآلِتھ سآری حَواس ہوش

249

कुलुफ दिथ फांसि वानन,
ज़बे'ह खानन मुच़रिथ तोर।
हाय खाऽरिथ आस्तानन,
कंज़न वानन खाऽरिख पोर।।

✡

250

न्याय दिवान इन्सानन,
बे ज़बानन वालान पोस।
ने'तिथ तिमन मोसुम पानन,
अड़यन पशिम अड़यन तोस।।

✡

251

कुल लरि पाऽविथ मंज़ वनन,
खाहन ववान बंगि पोश।
ओ'न्गजि दिचुँमचुँ मंज़ कनन,
ड़ाऽलिथ साऽरी हवास होश।।

✡

(252)

ہؤن ژھانڈان مَنٛز چھَمین
نَژان ڈیٛشِھ مَنٛز خرگوش
سہہَن، شالَن، ہہتِن ترٛوٛشان
ژُلمُت ہانٛگُل مازِن جوش

(253)

ترٛۆپرِتھ لیہِ دارِ وِہۆمَن دَرے
لرِ گُمانےٚ نہٕ گرِی زرے زانہٕ
قمُرِی کۆستۆرِی یَکپور دَرے
اَدِ لرِ پارِ اَتھ کرَرے نہٕ کانہٕ

(254)

لۆبمُت لبہٕ نےٚ لبِہ لبِہ راوان
پژرُک پرتزرن کھیاوُن شیۆن
بہٕ تہٕ پے پے تَن دُے ناوان
ہمَسہٕ دَمہٕ دوٚد لوٚونی نیرِ بیٛیۆن

252

हून छ़ान्ड़ान मन्ज़ छंबन,
नच़ान ड़ेंबन मन्ज़ खारगोश।
सुॅहन शालन हसित्यन त्र्वंबान,
तुलमुत हांगल माज़न जोश।।

✡

253

त्रो'परिथ लुॅयि दारि बिहू मनुॅ गरे,
लरि गुमानय नुॅ कऽर्यज़े ज़ांह।
कुमुॅर्य को'सतूर्य यख पोर दरे,
अदुॅ लुरुॅ पार अथ करे नुॅ कांह।।

✡

254

लो'बमुत लबुॅनय लऽब्य लऽब्य रावान,
प्रच़रुक प्रच़रुन ख्यावुन स्यो'न।
बुॅ तुॅ बुॅय बुॅय तऩ दुय नावान,
हमसुॅ दमुॅ द्वद पोन्य नेरि ब्यो'न।।

✡

(255)

یئیمہِ دارِ ژھانڈکھ تمہِ دارِ نے
سَنشارِ تژنے سَپنے نو
مَن مآرِتھ تژآوِتھ کو تیئہ
ہَم ستژآوِتھ پژآوِتھ سو

(256)

دُوَ تے پَکُن کژوُٹھے
کژوُٹھ سَماہ مُنژِلاہ زیوُٹھے
تَس سکھا لیُس نیتھ روُٹھے
مَرژ میپٹھِتھ تمیٔ ڈیوُ شُٹھے

(257)

شَن کھُسِتھ شاہچہِ رائے
شَنیہِ روُد شارِ کائے
شُمِتھ شَن آیہِ گژ آیہِ
شُنِتھ شُنن میاپِتھ ڈژائے

255

ये'मि दारु छ़ान्ड़ख तमि दारुँ नने,
संसारुँ त्रने बने नो।
मन माऽरिथ त्राऽविथ क्व ने'ह,
हम साऽविथ प्राऽविथ सो।।

✡

256

दुवते पकुन क्रूठुय,
क्रूठ समाह मंऽजि़ला ज़्यूठुय।
तस सखा युस यथ रूठुय,
मर्च् मीठिथ तऽमी ड़्यूंठुय।।

✡

257

शन खाऽसिथ शाहचि राय,
शयि रूद शारिकाय।
शमिथ शन आयि ग्रायि,
शुनिथ शुन्यन मीलिथ द्राय।।

✡

(258)

زیرَس زبرَ کرَنہٕ سرَرے
عَقلہٕ برٕے یٕلہٕ گُرَو
گشانہٕ بیٛول کَڈ ڈیانہٕ ترٕے
شاہَن شاہ شوٚمرٕتھ شٕشو

(259)

کمالہٕ سوشتَے دَمالہٕ سَنُس
ژٕ مالہٕ یَزٕرٕکھ یٕرزُن پان
ژٕمہٕ ژُمَے ژھپٕے کھنُس
ژٕئے مالہٕ پاژٕس یَنہٕ ژُے پان

(260)

مَن کیاہ کھٹُ کھٹُ تَنہٕ تھوُتھ
اَنزراوٕروُتھ یَزرُکھ بَر
وُزمَت مَنٕے نیٛشدرٕ سوُستھ
ہَجرٕ کھیوٕتھ سنزرُکھ دَر

258

जे़रस ज़बर करनुॅ सरय,
अकलि बरुॅय यलुॅ गव।
ज्ञानुॅ ब्योल कड्डु द्यानुॅ तरय,
शाहन शाह शो'मरिथ शिव।।

✡

259

कमालि सोन्तय दमालि सनुस,
चुॅ मालि पज़रुक पॅज़ुन पान।
रुमुॅ रुमय रहमुॅय खानुस,
चे़ मालि पारस पनुॅनुय पान।।

✡

260

मन क्याह खऽट्य खऽट्य तनि थोवुथ,
अपज़ि रावुॅरोवुथ पज़रुक बर।
वुज़ुॅमुत मनुॅय ने'न्द्रि सोवुथ,
हजरुॅ ख्योवुथ स्यज़रुक दर।।

✡

(261)

یِیرٕ پٕتہٕ ناوِ کَرِتھ اَڈٕے
پَہہَ ژھَرٕٹہٕ ژھَرٕٹہٕ وُدٕ وٕتھٕ پان
بیٚہہ آیہٕ تاوٕنہٕ گَرٕڈٕے
ڈٕلی دٕنِتھ ہٕلی اِنسان

(262)

سَنٛسارٕی دٲری مُہِتھ گَئِیم
ژٕہِتھ گَئِیم مُہکٕی بَرٕم
اَنٛدٕری اَنٛدٕری سیٚنٛدٕر گَئِیم
ہَم وٕلٕبِتھ ہوٚنٛدُر دَم

(263)

گَنٛج کَنہٕ وان شُنِتھ گٔیم
وُنِتھ گٔیم بَزُرک سار
مَنہٕ کِس موٚخلِس کھُنِتھ گٔیم
اَنِتھ گٔیم لاٗرُک دار

261

यिरुॅवुॅनि नावि करॣयथ अटय,
पाहऽ छटुॅ छटॣ वुदविथ पान।
पे'हनुॅ आयि तावुॅनुॅनि ग्रटय,
दऽल्यू दुॅनिथ हऽल्यॣ इन्सान।।

✡

262

संसाऽर्य दाऽर्य मुहिथ गयम,
चुॅहिथ गऽयम मुहुॅक्य ब्रम।
अऽन्दुॅर्य अऽन्दुॅर्य से'न्दुॅर गऽयम,
हम व्यसरिथ हो'न्दुर दम।।

✡

263

कनुॅच कनवान सऽनिथ गऽयम,
वऽनिथ गऽयम पज़रुक सार।
मनुॅकिस म्वखतस खऽनिथ गऽयम,
अऽनिथ गऽयम लारुक दार।।

✡

(264)

بینٕ مَنتٕر گَنزٕ لۄوُرُم
سَنزٕ سۄوُرُم تینٕز سان
زآنی ہیَنَ پان وُرُم
لوختہٕ کٔرُم موختہٕ کھان

265

سِری یہِ صوٗرت سُرتہِ دارُن
ساسہ گاشے باسہِ زَن
ساسہ گاشے ثِرِ کاش وُہرُن
سۄرِ سۄرِتھ سون تَن

(266)

بے لبۆز وُنلی ثرِونت گوم بہارس
گاٹہٕ جہارس گاٹہٕ ٹپیشوم
گاٹلہِ گتھ کَرَ پیٹنس یارَس
ہوٗ اَنتر تارَن تارہٕ مَنز گوم

264

बीजुॅ मन्त्र गनिरुॅ पो'रुम,
सनिरुॅ सो'रुम तीजुॅ सान।
ज़ाऽन्य पनन पान वुरुम,
प्वखातुॅ कऽरुॅम म्वखातुॅ खान।।

✡

265

सिर्ययि सूरथ सुरति दारुन;
सासुॅ गाशे बासि ज़न।
सासुॅ गाशे प्रकाश वाहरुन,
सूर सूरिथ स्वनुॅ तन।।

✡

266

बे' बो'ज़ वुनुॅल्य ब्रोंत गोम बहारस,
गाटुॅ जारस गाटुॅ प्योम।
गाटुॅलि गथ कर पनुॅनिस यारस,
हूॅ अऽंज़ तारन तारुॅ मन्ज़ गोम।।

✡

(267)

خبَردار سَنِرچ خبَر
خبَرِ اَنزِرِس وَسہِ تیَر
بَرِ سَر لوٗشے گژھہِ زَبَر
سُہ کُھ صۆلیۆرِ پے با خبَر

(268)

اَپزِس پَزُرک بُژونت کوٚ گوٚیو
ژٕنزٕ وَرِ سٕژرِ پآرووُستھ پان
لال موٚلہِ تے کالَن کھیٚوٚیو
بَرٛم مٕشرٕ ٹوٚیو بَرٕہمہٕ کُے گیان

(269)

اَڈٕ ڈٕنگہِ پانو زَنٛگ ژھانڈرٕ ژٕرے
سو کٕرٕژٕرے لاگُس تتَن
لَرِ دارِ بِنِ دِتھ گیٚہِ نِژِرِ سے
رُت ہیوٚ سُتمے سَنتہِ صوٗفِیَن

267

खबरदारुँ सनिरुँच खबर,
खबरि अनिरस वसि तबर।
सिरुँ सरपोशे गछ़ि ज़बर,
स्वख सबूरुँय बा खबर।।

✡

268

अपज़िस पज़रुक ब्रोंत कर्वुं गो'यो,
सऽन्ज़वरि सऽच़ पाऽरोवुथ पान।
लाल म्वलुँनय कालन ख्योयो,
ब्रम मऽशर्‌योयो ब्रह्मुँकुय ज्ञान।।

✡

269

अडुँडन्गि पानो ज़ंग छ़ांड़ रुँचुंय,
स्वक़्रऽचुँय लागुन तन।
लरि दार्‌यन दिथ गऽयि नऽचुंय,
रुत ह्यो'तुय सन्तुँ सूफियन।।

✡

(270)

بُمہِ لٲج سُم مَنٛزٕ رٕژٕ جُنٛبے

بہٕ سیۂ دٲشے مۄ کلِتھ عآب

ٹٲکہِ لوگ ٹیٚوٚ کاہ مۄ کلِتھ کِشتے

سۄاہ رۄد نِشتے بھۄ گوٚغآب

(271)

ہٚژِ لوٚٹھ سُمہِ تار ووٚدٕری سوٚدرس

کَرِ موٚ گرُڈٕ وآتِس غورٕ

چیٚٹہِ زَنٛ شٲپن کَرٕ اَتھ زَگ کھۄدرس

مٲچھِہ موٚدراوٚن نایدٕ بورٕ

(272)

ٲنٛدرٕی ٲنٛدرٕی ہٲنٛدرٕتھ وَڈھ گوم

کَٹھ گوم آسِتھ شیٖرے نَر

لوٚزٕ ہٲنٛدِ لوٚزٕ تہٕ لوٚزِتھ زَرپیوم

وَرکھیوم لَرٕدِتھ مُشرٕنہٕ ہَرَ

270

बुमि लऽज सुम मन्ज़ुँ रचि़ ज़ुम्बिशे,
बुँ स्वदीशे म्वकलिथ आऽब।
टे'कि लोग ट्योे'का म्वकलिथ किशे,
स्वः रूद निशे भू गव गाऽब।।

✡

271

बठि बो'ठ सुमि तार व्वदुँर्य सऽदरस,
कर मो गुरुँट्य व़ाऽनिस गोर।
चिर्टुं ज़न शीन कर अथ ज़ग खऽदरस,
माछि मो'दरावुन नाब़द बोर।।

✡

272

अऽन्दरी अऽन्दरी हऽन्दरिथ वठ गोम,
कठ गोम आऽसिथ शेरे नर।
बो'ज़ हुँन्दि बूज़नुँ बूज़िथ ज़र प्योम,
वर ख्योम लर दिथ मऽशरुँनुँ हर।।

✡

(273)

ژھانڈُن بہتھ رٚتے منتر کَنے
پیوان وَنتے لٔگتھ تاو
لۆدوے سوٚترن یٔنہ سنے ہَتے
سَتنے سُے لیَس پٔنتھ آو

(274)

گٔشالَس ہِشُو نہٕ پرٛکاش کُنے
گوٗرَس ہِشُو نہٕ تیٖرتھ کانٛہہ
پَرالَس ہِشُو نہٕ باندَو کُنے
دَیہٕ پرٛیشہِ ہِشُو نہٕ سوکھ کانٛہہ

(275)

کوٚستوٗرٕ، کوٚنگہٕ، کوسَم اَدٕفرٕی
سوٚ وِترارٕ شَمشاد تارٕی توٚر
اَڈٕ مارٕی واستایہٕ دِیاز اَوترارٕی
یُندرٕ نارٕی بچہٕ آہارٕی تژٚور

273

छ़ान्डुन बिहिथ चे' मंज़ कने,
प्यवान वने, लऽगिथ ताव।
यो'दवय सो'तरन पनॅुने हने,
सने सुय यस बऽनिध आव।।

✡

274

ज्ञानस ह्युव नॅु प्रकाश कुने,
ग्वरस ह्युव नॅु तीर्थ कांह।
प्राणस ह्युव नॅु बांदव कुने,
दयि प्रे'यि ह्युव नॅु स्वख कांह

✡

275

को'स्तूर क्वंगॅु कोसम अदॅुफऽरी,
स्वव्यच़ारुँ शमशाद ताऽरी तो'र।
अडॅुमाऽर्य वासनायि व्याज़ अव्यच़ाऽरी
यन्दरुँ नाऽर्य गयि बिच आहाऽरी च़ो'र

✡

(276)

پَنِہٕ نےٚ پان لُیس لاگِہ وانے
سُے اَدِ زانے راوَن تیٚوٗل
راتو دہن چھو لُیس مانے
لسَ کیشاہ پھانے تَزھٹِہٕ شہُل

(277)

اَگِن بولِہ تِہٕ یِگیِن بولن
بولن قُمرِی تِہٕ کُنہٕ تتوری واو
کُسو تولِہ تِہٕ کُسو تولن
کُسو دٕہ گَتیِچھِہ تارے ناو

(278)

ظوہن تیلے، ہَر میلے
ستِی کھیلے رالو دہن
کھو کھیرِی کھاتے پہہ کھیلے
بہتے ظوہ نےٚ ہیلے ہالو کھبن

276

पनुँनुय पान युस लागि वाने,
सुय अदुँ ज़ाने रावन त्यो'ल।
रातो द्यन ह्युव युस माने,
तस क्या फाने छ़टुँ शुहुल।।

✡

277

अऽग्न वोलि तुँ यऽगुँन्य बोलन,
बोलन कुमुँर्य तुँ क्वहऽतूर्य वाव।
कुसू तोलि तुँ कसू तोलन,
कुसू दाहु गे'जि तारे नाव।।

✡

278

ज़्वन तेले हर मेले,
सूँत्य खोले रातो द्यन।
ख्वखुँर्य खातय फिहि खऽहले,
बे' ज़्वनय हे'ले हालव ख्यन।।

✡

(279)

اُنڈری گاآشرِتھ غَفلتُر پالو
گاٹلیو گُدرِتھ وُدی کوڑیان
زاَنی زاآدِی جارہاوی کیتھ پاتو
پُوش کیتھ زانو مُنشَس نان

(280)

ژڑِٹہ پَل ، وووٹہ پَل
دُمَٹہ ژھرٹہ پَل
نَٹہ پہان گرُٹہ پَل
لَسٹہ دِی دِی آٹہ کھل

(281)

شُوَ آسِتھ شاہَن تورُکھ
شُوِ آسِتھ ہاہَن مورُکھ
شُوَ شاہے شِوَن پورُکھ
شاہ پژرِتھ شِوَے دورُکھ

279

अऽन्दरी गऽशरिथ ग़फ़लऽच़ पानो,
गार्टुल्यव गुदरिथ वुद्य को'र पान।
ज़ाऽन्यू ज़ाऽविजार हाऽव्य क्यथुं मानो,
पो'श क्यथुं ज़ानो मनुष्यस नान।।

✡

280

च्र टुं पलुं व्वटुं पल,
दुमटुं छ. टुं पल।
नटि पिहान ग्रटुं पल,
लटुं दियदिय अटुं खाल।।

✡

281

शव आऽसिथ शाहन तोरुख,
शिव आऽसिथ हाहन मोरुख।
शव शाहय शिवन पोरुख,
शाह प्रज़विथ शिवुंय दोरुथ

✡

(282)

تَمہٕ کِس اَگنَس وٕنیہٕ نوٗ گَلے
لَشہٕ ہَرِ اَش پھیِٔرِ ژھیوِلو نیٖہٕ
کھیشوٗ دِس کھیٖۓ کھیٖۓ کھیشوٗ دلو ژَلے
بیٚکھہِ توٗ ہَتے مَنَس بیٖنہٕ

(283)

تیٖنہٕ کٕوٕ پان لوٗنہٕ پَن وولے
لوٗشرِ تھ مُشرُتھ پژِپٕہ وتی زان
کاوَن پیٖتھ راوُن لوٕ لُتھ
وٕنیہٕ کونہٕ زولُتھ وُوہٕلُتھ پان

(284)

خبَرِ دآرِی ٹُکِتھ تبَرِ
تِہٕ نٛدِ تَس موٗرِدے گرِتھ گَئے
مَشرِ مُشآرِی نیٖندرِ قبَرِ
لالَن لوٗبرَ پھُلے ژُے

282

तमुॅकिस अऽगन्स वे'ह नो गले,
लशिहरि अऽशफे'रि छे'़वि नो रेह।
ख्यो'दिस खे'य खे'य ख्यूवद नो च़ले,
बे'क्षि नो बने मनस बे'ह।।

283

ते'ह कवुॅ पानो पो'हऽ पन वोलुथ,
पो'शरिथ मऽशरुॅथ प्रनुॅवुॅन्य ज़ान।
कावन पथ रावुन पोलुथ,
वे'ह कोनुॅ ज़ोलुथ व्वहुॅलुथ पान।।

284

खबर दाऽरी टुकिथ तबर,
ज़िन्दस म्वर्दय कऽरिथ गऽय।
मन्ज़ हुशाऽरी ने'न्दरि कबर,
लालन ल्वबर फुलय रऽय।।

(285)

مَن پَنُن وَن کھوٗرُم
دِیٹّھے دوٗرُم سوٗنگوٗپان
ظوٗن تَپہٕ نارٕ وارٕ کوٗرُم
وانٕ وُنتِھ گَگٕسیم پرٛان

(286)

آپہٕ کَرٕتھ اَتھےَ واس
وَنتوٗ مَنٛترٕ ےَ وَنا خاص
تَتی اَنٛدر کَرٕتھ واس
سالہٕ تِوان خاص خاص

(287)

ژٕہتَس سوٗتھ سآوِتھ گٔیے
دٕیآوِتھ گٔیہِ نُہوِتھ نار
موٗدُرمَس چاآوِتھ گٔیے
پاآوِتھ گٔیہِ کھٕیآوِتھ ہار

285

मन पनुन वन खोरुम,
द्ये'य दोरुम सोंगू पान।
ज़्वन तपुॅनारुॅ वारुॅ कोरुम,
वान वऽनिथ गऽयम प्राण।।

✡

286

आरुॅ कऽरिथ अथय वास,
वनव मंज़्य वना ख़ास।
ततिय अन्दर कऽरिथ वास,
सालुॅ निवान खास खास।।

✡

287

छ़्यतस स्वथ साऽविथ गऽय,
द्याऽविथ गऽयि नाऽहऽविथ नार।
मो'दुर मस चाऽविथ गऽय,
पाऽविथ गऽयि ख्याऽविथ हार।।

✡

(288)

خوٚے کھٔٹِتھ پٔژانہٕ ژوٚر
آ اَنٛدرٕ ہوٚ موٚر
نِیٛہچہٕ نِیٛشدرِ گاش دوٚر
ظوٗنچہٕ زٕژرِ ظاہر ظوٗہوٚر

(289)

مُختٔلی ثَبَس ہیٚرِ دِتھ بَرگوم
زٕنٛدَس مَرِ ہیٚوم دِمہٕ گَتھ نکھ
کھٔسِتھ مچاَلتَس شَٹی ژوٚر سَرگوم
گژٕشتر رٕوٚس اَشرگوم دِ دِی ٹھَکھ

(290)

شُمَرٕ تہٕ پنٛتس وَکھ دِتھ ٹکھ گوم
اَکھ گوم ترٛاوِتھ پاٚثرٕ نٕ تھیچھ
اَنٛدکِس ژٕتل تَس رٕنٛدِ گَتہٕ ٹکھ شوم
حَق گوم نکھ دِتھ پاَوِتھ ہیچھ

288

ख्वय खाऽटिथ प्राणुँ चूर,
आ अन्दर हू मूर।
ने'हचि ने'दरि गाश दूर,
ज़्वनुँचि जुँचि़ ज़ाऽहिर ज़ो'हूर।।

✡

289

मखमऽल्य नबस हे'र्य दिथ बर गोम,
ज़िन्दस मर प्योम दिमुँ कथ नख।
खऽसिथ मचानस सऽन्य् चूर सरुँ गोम़,
ग्रऽन्ज् रो'स अऽन्ज़ गोम दी दी थख।।

✡

290

सुमरणि पनस वख दिथ टख गोम,
अख गोम त्राऽविथ पांच़न थफ।
अन्दुँकिस च़दुँनस रन्दुँ कनि मख प्योम,
हख गोम नख दिथ पाऽविथ हफ।।

✡

(291)

ژِہمانڈِ وُزِنی گئے
ژِہمَن دِلستارِ تھوئے
زَوِ ژِرُوِ ہِزی گئے
نارِ زایہِ شیتہِ کھیئے

(292)

شُبنہِ شوَہ کرُہُن شُشنیاہ
کالہِ ژَکرِس شرُوکرِتھ شوَہ
ژَآش ژِہان راتھ دِبن شُشنہا
لیَہِ سَپدِتھ تشَندِ ششنیاہ

(293)

دوودرِ وُدِتھ، سُدِرِ ڈُلِتھ
یاڑی یانَے پھوڑِلِتھ گوُو
لالَ للاٹک جامہِ ڈُلتھ
ہیرِ اُنڈری شیرِ ژِرُوو

291

ब्राह्माण्ड वुज़िन्य गऽय,
ब्रह्महन व्यस्तारुँ थ।ऽव्य।
रवुँ प्रऽवि हुँज़्य हुँज्य गऽय,
नारु ज़ायि शीति खो'य।।

292

शुनि शिवः, क्रुहुन शुन्याह,
कालुँ च़ऽक्रस श्रो'करिथ शिवः,
च़ाऽश चुँहान राथद्यन शुनिहा,
लयि स्पदिथ तसुँन्दि शिन्याह।।

293

व्वदरुँ वऽदिथ, सऽदरुँ डऽलिथ,
पाऽन्य् पानय फो'लिथ गो'व।
लल्ल ललाटुक जामुँ वऽलिथ,
हेरि अऽन्दुँर्य शेरि प्रो'व।।

(294)

شَنکھہٕ ئبدی زٕوییہ
لَچھہٕ ئبدی پٕریٚوییہ
تُوٗسآنٕی نٕوییہ
سَتہٕ رَنگہٕ پریٚوییہ
پٕرتھوی ژھیٚوییہ
أڈٕی گٔییہ پاتآلی
زٕرٕ روٗزٕ شُھِش
کُس زاو کُس موٗد
ہاوِنہٕ ہیٚیہ لوٗد

(295)

بُلبُل بوٗشے وَنان کوٗستوٗرَس
لوٗگمُت نار دُچھ کوہِ طوٗرَس
تالہٕ رٕٹھ لالہِ مال وٕوٚن تھوٗگوٗرَس
روٗزٕ کرٕاد کرٕوُن مَنہٕ تہٕ وٗرَس

294

शंखुँ बऽद्य ज़े'वेयि,
लछि बऽद्य प्रे'वेयि,
नव साऽन्य् नवेयि,
सतुँ रंगुँ प्रे'वेयि,
पृथ्वी छे'वेयि
अऽड्य गऽयि पाताऽल्य्
ज़रुँ रूज़ कऽशिश,
कुसज़ाव कुस मूद,
हावनुँ बे'यि बूद।।

✡

295

बुलबुल बोशे वनान को'स्तूरस,
लो'गमुत नार वुछ कोहि तूरस।
नालुँ रठ लालुँ माल वोन'घू गूरस,
रोजु क्राव करुँवुन मनुँचूरस।।

✡

296

سُہزِ چُھلیاہ نیسِ راہِ وارے
سارِ سارے سارَان رونز
ببندِ مشرِ ببنداہ نیرِ اَنوارے
اَشٹہِ دَشش ژُکرِ سُوارے روز

297

چیشدِ چ موہراہ وِو شدَس پڑاوِم
سیشدِ چ کھاآپِم ببشدَس تام
اَمُلہِ ژُندُن دَشدو ژو رُم
سَمُلِ سوتُس ہیغرِم سام

298

رَواہ وُچھُم پڑواہ ژھٹان
پارَسہِ وُچھُم ببان سون
بوّزوان دیاپچہِ دار نایہ رٹان
پترِوان پڑاوان دوتوے گون

(296)

सऽहजुँ फुलयाह नेरि राजुँ वारे,
सारि सारे सारान रोज़,
ब्यन्दुँ मंजुँ ब्यन्दा नेरि अनुँवारे,
अष्टुँदश च़ऽक्रुँ सवारे रोज़।।

☆

(297)

चन्दुँच म्वहरा व्वन्दस पाऽरूँम,
स्यन्दुँच खाऽरूँम ब्यन्दस ताम,
अमलि च़न्दुन दंदव च़ोरूम,
समऽन्य् स्वनस हे'चुँम साम।।

☆

(298)

रवाह वुछुम प्रवाह छ़टान,
पारसुँ वुछुम बनान स्वन,
बो'ज़वान द्यानुँचि दारनायिरटान,
प्रज़ुँवान प्रावान द्वनवय ग्वन।।

काऽशुर पऽरिव यिथुँपाऽठ्य

(I) काऽशिर्य अक्षर :- क, ख, ग, च, छ, च़, छ़, ज, ज़, ट, ठ, ड, त, थ, द, न, प, फ, ब, म, य, र, ल, व, श, स, ह, क्ष, त्र, ज्ञ

(II) काऽशिर्य स्वर :- अ, आ, इ, ई, उ, ऊ, ए, ओ, अं, अः, अऽ, आऽ, उँ, ऊँ, ए', ओ', व्व,

स्वर	मात्रा	वर्ताव
अ	-	अख (one) अज़ (To-day) मन (mind) पर (Read) अस (Laugh)
आ	ा	आव (came) नाव (Boat) सास (Thousand) माम (Maternal Uncle) हार (garland)
अऽ	-ऽ	अऽछ (eye) मऽछ (fly) गऽर (watch) च़ऽर (sparrow) पऽज (Basket) अऽड़ (half) थऽज़ (tall)
आऽ	ाऽ	आऽस (Mouth) दाऽन (Pomegranate) माऽज(Mother) वाऽज (Ring) दाऽर (window) पाऽर (Hut) माऽश (She Buffalow) आऽठ (Eight)
इ	ि	दिम (give) यि (this) चिचिव (come) ज़िठ (elder lady) छिस (has/keeps)
ई	ी	ईद (Idd) ईसा (crist) टीन (tin) शीन (snow) मीच़ (measurement) सीर (Brick) पीर (Preist)
उँ	ुँ	ज़ुँ (two) चुँ (you) बुँ (I) तुँ (and) सुँच़ (tailor) रुँच़ (good) अऽदुँर (wet)
ऊँ	ूँ	तूँर (cold) कूँमथ (price) चूँन (dush peices) कूँर (allnatured) डूँस (stick)
ए	े	च़े (to you) देग (Bigpot) मेज़ (table) येर (wool) नेर (get away)
ऐ	े'	मे' (tome) छे' (is) त्रे' (three) शे' (News) मे'च़ (Earth)

ओ	ो	मोल (father) मोर (peacock) बोर (weight, luggage) योर (here) च़ोर (four) ओट (flour)
ओ'	ो'	ओ'न (Blind) गो'ब (heavy) लो'ट (tail) मो'ट (fat) वो'छ़ (calf)
व	-व़्	व्वठ (jump) व्वथ (standup) म्वल (cost) ड्वन or दुवन (totwo) व्वद (wisdom)
-य	न्य	म्योन (mine) ख्योन (ate) ब्यो'न (separate) द्यन (day) व्यथ (vitasta) अड्ड्य (halves) फ़्यो'र (drop)